

Domoljub

V Ljubljani 8. maja 1940

Leto 53 Štev. 19

Velik tabor slovenskih kmetov

Slovensko Krajino, ta naš najsevernejši in morda tudi najlepši del slovenske zemlje smo do zdaj vse premalo poznali. Pa saj tudi čudno ni: Šele dobrih dvajset let je združena z ostalo Slovenijo, prej pa je bila dolga stoletja deroča Mura skoraj kitajski zid, ki je ločil prekmurske Slovence, podložne madžarski vladi od nas, ki smo tlačaniki avstrijski.

Le redki izobraženi, ponajveč duhovniki, v Slovenski Krajini so za ceno preganjanj in življenjske nevarnosti vzdrževali stike s Slovenci tokraj Mure in Drave ter tako budili v prekmurskem ljudstvu narodno zavest, ki jo je tuji gospodar načrtno ubijal. Je zares pravi čudež, da so mogli Slovenci v Slovenski Krajini kljub tolikim stoletjem raznarodovalnih prizadevanj ohraniti svoj slovenski jezik in z njim svojo narodnost, četudi niso imeli ne slovenskih šol, ne slovenske knjige. Ohranila je slovensko narodnost našim Prekmurcem le globoka ljubezen do rodne zemlje in do družice domačec, ki je v njih še danes tolikšna, da se prekmurški človek ne more za zmeraj posloviti od doma, temveč gre v tujino le za toliko časa, da si prihrani nekaj denarja, s katerim potem preživlja doma sebe in družino, dokler ga ne zmanjka — in potem gre v tujino vnovič, da se vnovič vrne...

Iz takih kmečkih ljudi, ki nimajo svoje zemlje, ali vsaj ne dovolj za preživljanje, ki pa se kljub temu nočejo za stalno ločiti od doma in domačih krajev, je nastal v Slovenski Krajini poseben stan — stan sezonskih izseljencev, tako zvanih »poljedelskih delavcev«. Njih število gre v desetisoče. Po vsej Evropi grede za kmečkim poletnim delom, v Nemčijo, Francijo, v našo Vojvodino — povsod so znani kot najboljši delavci za delo na polju. Imajo tudi svojo organizacijo »Zvezo poljedelskih delavcev« v Soboti, ki ima v vseh vaseh Slovenske Krajine svoje postojanke.

Ceprav se ta organizacija imenuje »Zveza poljedelskih delavcev«, so njeni člani kmečki ljudje in je zato prav, da je osrednja organizacija slovenskega kmečkega stanu. Kmečka zveza, sklenila prirediti svoj letošnji tabor skupaj z Zvezo poljedelskih delavcev ter tako pokazati povezanost vsega slovenskega kmečkega stanu. Obenem naj bi bil ta tabor na naši severni meji dokaz, da se tudi kmečki ljudje iz vseh ostalih pokrajin Slovenije zavedajo, da je Slovenska Krajina naša, da nam je vsem pri srcu in da je ne pustimo nikoli več odtrgati od nas!

In nedeljski kmečki tabor v Soboti je v polni meri dosegel svoj namen.

Tisoči in tisoči kmečkih ljudi, tudi iz

najbolj nasprotnega konca Slovenije, so prihajali na tabor. Prišli so s Kočevskega, iz Loške doline in logaških hribov ter izpod gorenjskih snežnikov. Občudovanja vredna je požrtvovalnost kmečkih ljudi: mnogi so morali po dve, tri ure daleč peš, nato do 30 in več kilometrov z avtobusom in še tristo kilometrov z vlakom, morali so žrtvovati dva dneva, spanje dveh noči, prenašati deževno vreme in živeti samo ob tem, kar so z doma s seboj vzeli — samo da so z udeležbo na

Naši mladini!

V nedeljo, dne 16. junija bo v Ljubljani druga banovinska skupščina naše mladinske politične organizacije MJRZ.

Slovenska mladina hoče na tej skupščini na ves glas in vsemu svetu povedati, da stoji kot urejena armada za svojim voditeljem dr. Antonom Korošcem in da hoče s njim na čelu ponovno prisesti svetobe svojemu kralju, ponovno pokazati svojo narodno zavest, svojo pripadnost k slovenskemu narodu in svojo ljubezen do slovenske zemlje in slovenskega jezika. Poudariti pa tudi hoče svojo neomajno ljubezen do naše narodne države Jugoslavije in izpovedati svoje odločno pripravljenost, da brani sigurno pod naše države.

Ob tej priliki bo slovenska mladina, organizirana v MJRZ, poudarila tudi svojo zahtevo, da se slovenskemu narodu priznajo pravice, ki mu po božjih in človeških postavah grede.

Letošnja banovinska skupščina MJRZ v Ljubljani ne bo samo zbor odposlancev, ki jih bodo na skupščino poslale posamezne krajevne edinece MJRZ, ampak hoče biti mogočna manifestacija slovenske mladine za naše najdražje svetišče. S smerilemi, ki jih bo na tem zboru mladina dobila, bo potem pogumno šla na nadaljnje delo med slovenskim narodom.

taboru pokazali svojo kmečko in narodno zavednost.

Dokler je v našem narodu še kaj takih ljudi, se nam ni treba bati bodočnosti!

Spričo vremena, ki je tudi v nedeljo jutraj z neprestanim deževanjem zastiralo nam, ki smo se v dolgem, dolgem vlaklu pripeljali čez Muro, razgled po Slovenski Krajini, odeti v pomladno zelenje, po ravnini, kjer njiva ob njivi leži, na njih pa se žito s pravkar posejano koruzo vrsti, spričo takega vremena smo bili prav gotovo ob prihodu v Soboti ves presenečeni: Mi, ki ei nismo mogli misliti, da bomo ob takem vremenu našli živo dušo zunaj, pa tudi Sobočani, ki najbrž niso pričakovali nad tisoč »Kranjcev« in toliko štajerskih sosedov ob takem vremenu v goste.

Pa vendar je kmečke tovariše z druge strani Mure, ki so se pripeljali z nedeljskim jutranjim vlakom, pričakovalo nad deset tisoč glava množica kmečkih ljudi iz vse Slovenske Krajine, stotine narodnih noč in vsa Sobota ovita v zastave.

Najprej smo šli v cerkev. Zelo velika je. Za vse, ki so hoteli prisostvovati slovensi sv. maši, ki jo je daroval takoj po prihodu vlaka mariborski kanonik dr. Ostere kot zastopnik lavantinskega škofa, je bila pa vendarle mnogo premajhna. Z ramo ob rami so stali v njej slovenski kmetje in so se razlikovali »prišleki« od Prekmurcev le po molitvenikih, katere imajo večinoma še pisane v prekmurskem narečju.

Savnosni sprevoz

Po sv. maši so zadonele fanfare in se razvrstile godbe in prapori. Med igranjem in petjem se je razvil veličasten sprevoz kljub dežju in slabemu vremenu. Mimo tribune za častne goste z ministrom dr. Krekom na čelu je nad pol ure tekla živa reka, oddelek za oddelekom. Najprej Kmečka zveza s svojim glavnim odborom in razen prapora osrednje organizacije še z dvanajstimi krasnimi prapori, nato pa tisoči organiziranih članov Zveze poljedelskih delavcev, vsaka edinca za svojim praporom. Ob straneh pa so gledali meščani, Sobočani in »prišleki« in gotovo je ta sprevoz marsikomu od njih izsilil spoštovanje do ljudstva in organizacij, ki se ne dajo motiti in izvedejo svojo zamisel.

Sprevoz je korakal skozi mesto na taborni prostor, na Stadion S. K. Mure, ki leži kakih 10 minut iz mesta, sredi gozdiča. Da je nogometno igrišče velik prostor, vemo vsi. Tudi bi vsak rad pritrtil, da je mogoče napolniti tolikšen prostor z zborovalci ob lepem vremenu. Toda da so ga v nedeljo napolnili kmetje iz vseh slovenskih krajev, predvsem pa iz vseh vasi Slovenske Krajine, čeprav se je melka pot do njega spremenila pod tisoč korakov v povodenj blata — tega ne bi pričakoval nihče. Res pa je le. Se bolj občudovanja vredno pa je to, da so zborovalci vztrajali v dežju, ko je izza dežnikov vsem za vrat teklo; cele tri ure na tem prostoru. In vendar so.

Kmečki tabor

Zborovanje je začel načelnik Kmečke zveze senator Brodar, ki je izrazil svoje veselje, da more kljub slabemu vremenu preživeti na kmečkem taboru tolikšno množico zavednih kmečkih ljudi, ki so svojo stanovsko

(Nadaljevanje na 2. strani!)

Naša šola in naše učiteljstvo

(Dalje)

Ko sem stopil v teh-le člankih na dan s svojim imenom, sem se zavedal, da si me bodo prizadeali nekoliko »privoščiti«. No, pa še ni prehudo. Jutro je prišlo. »Učiteljskemu tovarišu« v pomoč in mi očita, da pred sodniki nisem bil tako korajžen kakor v teh člankih. No, to se razume samo po sebi. Sodnikov ni navada na korajžo klicati. — Toda kake strahopetnosti mi »Jutro« — kakor mi napoveduje, da mi s tem lahko postreže — ne bo moglo dokazati. Ko sva sedela z g. Komlancem na zatožni klopi, je najin zagovornik, sedanjí minister dr. Krek, rekel sodnikom: »Tako odkritosrčnih obtožencev še niste imeli pred seboj; povedala sta veliko več, kakor je bilo treba.« Noh, naše svojih političnih »pregreh« nisem tajil, z najmanjšo lažjo si ne skušal pomagati. Da pa vsak obtožence dela na to, da bi bila kazen manjša, je naravno. Neumen bi bil, če bi nel »Učiteljskemu tovarišu« moram priznati, da v polemiki z menoj glede moje osebe ni prekoračil meje dostojnosti. V stvarnem oziru mu tudi ni zameriti, če na splošno brani čast svojega stanu; to je njegov poklic. Če pa jemlje v zaščito svoje tovariše v tem, kar jim očitam: da verskih dolžnosti ne izpolnjujejo ter otrokom in ljudstvu slab zgled dajejo, potem je sam deležen njih grehov in ni boljši od njih. V tej zadevi bi moral ali na prsi potrkati, ali vsaj modro — molčati. Ali mar odobrava to, da velik del učiteljstva v cerkev ne hodi? Če ga v tem zagovarjate, potem odobravate! Moje članke imenuje enkrat »klevetec«, ki imajo ta namen, da učiteljstvu vzamejo ugled pri ljudstvu. Kake klevete, če pa vse ljudstvo to že davno ve? In kako korist naj imamo od tega, da učiteljstvu pri ljudstvu ugled vzamemo? Ne, dragi »tovariše! Narobe bo prav! Mi hočemo učiteljskemu stanu ugled le nazaj pridobiti. Učitelji, ki v cerkev ne hodijo, so si pri ljudstvu ugled sami vzeli. Ali menite, da jih ljudstvo res spoštuje? Dokler so naše cerkve ob nedeljah še polne, učitelja pa v cerkev ni, je jasno, da ljudstvo take učitelje obsoja, da pri njem nimajo posebnega ugleda. Kakor ima rado dobre vone učitelje, tako malo mara za slabe in neverne. — Kar je od ljudstva napačno, je to, da jih samó obsoja, premalo pa zoper to stori. Nekaj že stori: saj občine tolikokrat prosijo šolsko oblast, naj jim od-

vzame slabega učitelja in pošlje dobrega. Le da premalo glasno to zahtevajo. Ko se je pojavil prvi učitelj, ki v cerkev ni hodil, bi bilo moralo ljudstvo tistega kraja zoper to glasno protestirati in reči: Takega učitelja ne marame! In mu ne izročimo svojih otrok! Kakor so napravili v Alzaciji in so zmagali. Naše ljudstvo je dobro: si želi dobrih učiteljev — a odločnosti ima premalo, sicer bi ne bilo tako daleč prišlo, bi se ne bila mogla tako vgnezditi navada, da toliko število učiteljev v cerkev ne hodi. Ko bi bile vse prizadete občine to storile, bi bile tudi nasproti vladí zmagale, kakor so zmagali v Alzaciji. Hočem reči: vlada bi si jih ne bila upala kaznovati, ampak bi jim nazadnje prav dala.

Rekli bodo, da ljudstvo zoper učiteljstvo hujskam. — Vprašam pa: Ali mar nima pravice zahtevati, da ima take učitelje, kakršnih si želi? Ali se učitelji sami ne poganjajo za svoje pravice, kolikor se morejo? Seveda se in kdo jim to zameri ali očita? Zakaj bi pa ljudstvo moralo samo plačevati in molčati?! Masaryk je rekel češkí katoličanom: Toliko boste imeli pravice, kolikor si jih boste izvojevali.

Torej še enkrat: Na misel mi ne pride, da bi želel učiteljskemu stanu ugled jemati. Nasprotno: Ugled, ki so mu ga zapravili slabi učitelji, mu želim nazaj pridobiti. Naj bodo učitelji in učiteljice, kakor si jih ljudstvo po pravici želi, pa bo ugled sam po sebi prišel. Drugače pa nel s semim obrambnim pisanjem, z resolucijami in protesti na učiteljskih zborovanjih ne boste pri ljudstvu ugleda niti za en naprstnik pridobili. Ugled se pridobi le s primernim življenjem in ravnanjem. To, dragi »tovariše, povej svojim tovarišem, če jim hočeš res kaj koristiti!

Da me »nasprotniki« zaradi tehle članke ne bodo hvalili, je jasno. Pač pa dobivam čestitke od dobrih ljudi — in tudi dobrih učiteljev: »Čestitam! To je bilo potrebno! Da se je vendar našel en človek, ki si je upal glasno povedati, kar nam leži na duši že toliko let! Iz teh in takih izjav je razvidno, kako je bilo potrebno, enkrat prst na to staro rano položiti. Seveda če prst na rano položiš, vedno — zaboli. In ranjenec morda tudi zakriči. Vsaka operacija je boleča in neprijetna. Ali naj se pa zaradi tega opusti, če je potrebna?!

J. Kalan.

in narodno zavednost dokazali tudi s tem, ker v takem vremenu niso ostali doma, temveč omogočili mogočno kmečko in narodno manifestacijo. Pozdravil je tudi dolgo vrsto odličnih gostov, ki so s svojo navzočnostjo počeštili tabor in kmečki stan, ki ga je priredil, prečital pozdravne brzojavke, od katerih je bila najbolj navdušeno sprejeta pozdravna brzojavka našega voditelja dr. A. Korošca in predlagal, da se s tabora odpošljejo vdanostne brzojavke Nj. Vel kralju Petru II, Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu, predsedniku vlade Cvetkoviču, dr. Korošču, banu dr. Natlačenu ter kmetijskemu in socialnemu ministru. Nato je dal besedo zastopniku vlade ministru dr. M. Kreku.

Govor ministra dr. Kreka prinašamo na drugem mestu.

21

V imenu bana dr. Natlačena je pozdravil tabor okrajni načelnik dr. Bratina.

Za njim je govoril predsednik Mladiške kmečke zveze Puš, ki je obrazložil potrebo, da se naša kmečka mladina vzgoji v kmečki zavednosti in smislu za kmečko stanovsko skupnost. Kmečki stan, vzgojen v zvestobi do Boga, do kralja, do svojega naroda, ter v ljubezni do svojega naroda, do svoje zemlje in do svoje domovine pomeni najmočnejšo obrambno črto države, kajti ljubezen je močnejša od betona.

Nato je govoril prof. Potokar. Prostor, na katerem smo zbrani danes, je podoba naše domovine. Sredi visokih, mogočnih tujih narodnih dreves na malem prostoru zgetena slovenska družina, družina delovnih, vztrajnih in zdravih mladih ljudi. Toda delovna

sila naših ljudi, njih telesno in duševno sposobnosti ne koristijo našemu narodu; tujcem množimo bogastvo s svojo močjo, tujcem rahljamo zemljo s svojo roko in tuji narodi življenjsko moč krepimo, s svojo najboljšo krvjo.

Tudi desetletični prekmurjski ljudje morajo za majhen denar prodajati svojo življenjsko silo tujcem, ker je doma ne morejo izkoristiti. To je greh nad narodom, zločin nad našo bodočnostjo.

Težka je usoda, v kateri živimo. Omagali bi, če ne bi imeli upanja, da bo jutri boljše. Saj si danes podajata tovariško roko kmet in kmečki delavec Slovenske Kraje s svojimi tovariši z okraj Mure in Kmečka zveza stopa skupno s Zvezo poljedelskih delavcev na skupne dele za boljšo bodočnost našega matere človeka.

Za prof. Potokarjem je pozdravil tabor dr. Bajlec, nato pa je v imenu Kmečke zveze govoril predsednik Okrajne kmečke zveze za lendavski okraj Lebar. Poudaril je, da prekmurjski kmetje, enako kot njihovi tovariši po ostali Sloveniji, ljubijo svojo zemljo, ki jo obdelujejo že stoletja. Zal ta zemlja ne more preživeti vseh, ki se na njej rode in ki morajo zato po svetu za kruhom, a vedno se vračajo domov, kjer si vsaj skromno hišico postavijo, če jim je bila v življenju količkah sreča mila. Sicer pa so težave in socialna vprašanja ter zahteve kmetov Slovenske Kraje v vsem enake potrebam in zahtevam ostalih slovenskih kmetov, kakor jih naglašava vseslovenska kmečka stanovska organizacija, Kmečka zveza. Zato naj se tudi prekmurjski kmetje vsi oklenejo Kmečke zveze in v njenem okrilju delajo za svojo boljšo bodočnost.

Kot zadnji govornik je na zborovanju nastopil šef Borze dela v Soboti Kerec, brat znanega slovenskega misijonarja na Kitajskem. Govoril je v živahnem prekmurjskem narečju, kar je razveselilo vse navzoče, domačine zato, ker vsak rad sliši svoje narečje, udeležence od drugod pa zato, ker so imeli priliko slišati v Prekmurju tudi pristno prekmurščino in ugotovili, da se prav malo razlikuje od drugih naših narečij.

Ob eni popoldne je Brodar zaključil krasno uspešno zborovanje, nakar se je kljub vedno močnejšemu pránju takoj začela predstava Davorin Petančičeve slavnostne igre

Slovenskega kmeta povest.

Po igri so se množice razbežale na vse strani. Vlak z nepregledno vrsto vagonov je odpeljal del gostov čez Muro, drugi enako doč pa je zvečer odpeljal one, ki so hoteli še nekoliko ogledati prestolnice Slovenske Kraje in poskusiti prekmurjsko kuhinjo in prekmurjsko vino. Domačini pa so se razšli proti domačim »vesnicam« v svoje skromne, toda ljubke »hišice«, sicer mokri do kože, utrujeni in blatni, toda obogateni za veliko doživetje.

A ko je zvečer prijatelj vprašal enega izmed udeležencev z naše strani, ki jih je vlak še v Ljubljano pripeljal skoraj 20 vagonov, kako je bilo in kako je zadovoljen, mu je ta odvrnil: »Vsi smo mokri do kože, toda vsak od nas se vrača domov z vedjo korajžo in z večjo vero v naš narod in v našo kmečko bodočnost, kot jo je imel, ko je šel na tabor. Prekmurci so nam dali lep vzgled!«

In to je, morda, najlepši uspeh kmečkega tabora v Soboti.

Napetost v Sredozemlju

Anglija je te dni uradno sporočila, da je izvedla v Sredozemskem morju nekatere varnostne ukrepe. Med temi ukrepi je bila zapoved dana angleškim trgovskim ladjam, ki navadno plovejo skozi Sredozemsko morje v Indijo in na Daljni vzhod, da se te poti ne poslužujejo več, marveč, da naj plovejo okrog Afrike, ladje pa, ki tržijo po Sredozemskem morju, da naj v italijanskih pristaniščih ne pristajajo. Drugi ukrep je v svojem govoru objavil predsednik Chamberlain, ko je dejal, da je sedaj angleško brodovje za to, ker je nemško vojno brodovje dobilo na Norveškem tako hude rane, tamkaj razbremenjeno in da je dobilo povelje, da se zbere v Sredozemskem morju in sicer na zahodu v luki Gibraltar, na zahodu pa v egiptovskem vojnem pristanišču Aleksandriji. Tudi francosko brodovje se je zbralo poleg angleškega v istih vodah. Te angleške ukrepe so različno tolmačili. Toda nikdo ni mogel zapreti oči pred dejstvom, da angleška in francoska vlada menita, da je položaj v Sredozemlju tako hud, da je treba z vso resnostjo misliti na vojaški spopad z Italijo, ki je tudi objavila svoje ukrepe in se njene oborožene sile zbirajo na Dekanškem otočju, vojska doma pa je tudi v pripravljenosti.

Amerika posreduje

Oni četrtek se je kar naenkrat pojavilo ameriško posredovanje. Ameriški poslanik v Rimu je obiskal Mussolinija, italijanski poslanik v Ameriki je bil obiskal Roosevelta. Po teh dveh poteh je ameriška vlada nekaj sporočila italijanski vladi. Ameriško sporočilo je imelo pomirjevalen učinek in so že sledeči petek razni svetovni listi objavili poslužbena poročila, da je napetost ponehala, da je italijanska vlada izjavila, da svojega stališča, torej svoje »neudeležbe v vojni« ne bo

spreminjala, in da se »trenutno ne nahaja v okolnostih, da bi stopila v vojno.« Kaj je Amerika sporočila Italiji, ni znano. Nekateri listi namigujejo, da je sporočila, da bo ameriški vladi težko ohraniti nevtralnost, ako bi se požar v Evropi razbesnel vse povsod, drugi spet pravijo, da je za enkrat samo napovedala, da bo svojo trgovino z vsemi državami Sredozemskega morja prekinila, če bi napetost na tem morju še nadalje trajala.

Moč italijanskega in zavezniškega brodovja

Po uradnih številčnih podatkih z dne 1. septembra 1939 so štela vojna brodovja Anglije in Francije naslednje vojne edinice:

Italija: 4 velike oklopne bojne ladje, nobene matične ladje za letala (ker jih Italija s svojo sijajno morskoro lego ne potrebuje, ker vse Sredozemlje lahko doseže s svojih suhozemskih letališč), 7 težkih križark, 14 lažjih križark, 61 rušilev, 104 podmornice, 70 torpedovk, 72 torpednih čolnov. V Italiji z mrzlično naglavo gradijo predvsem manjše edinice. V gradnji so še križarke in oklopne ladje.

Anglija: 15 velikih oklopnih bojnih ladij, 6 matičnih ladij za letala (med tem je bila »Courageous« potopljena), 15 težkih križark, 43 lažjih križark, 179 rušilev, 58 podmornic, 26 torpednih čolnov. Od septembra dalje je bilo zgrajenih veliko število podmornic, rušilev in torpednih čolnov. Dograjeni sta bili dve težki križarki, večje število križark in ena bojna ladja.

Francija: 7 velikih oklopnih bojnih ladij, eno matično ladjo za letala, 7 težkih križark, 12 lažjih križark, 59 rušilev, 78 podmornic, 12 torpedovk in 21 torpednih čolnov. Tudi v Franciji so dogradili veliko manjših edinic ter lahkih križark. V gradnji so oklopnice in težke križarke.

Zanimivosti z bojišč

Vojaški položaj na Norveškem je opisal angleški ministrski predsednik Chamberlain v spodnjem domu s silno odkritosrčnostjo. Priznal je, da je Nemčija Anglijo na Norveškem prehitela, da jo je tudi sedaj po 3 tednih bojevanja prisilila, da izprazni bojišča na južnem in srednjem Norveškem. Nemci so na Norveškem imeli premoč na kopnem, premoč v topništvu, premoč v zraku. Kljub naporom angleške mornarice Nemcem ni bilo mogoče preprečiti dovažanja novih čet in novega orožja na Norveško. Nemško letalstvo, da je delovalo tako hudo, da Angleži niso hoteli prevzeti odgovornosti, da bi izkrcali nove čete. Zato je vojni svet sklenil, da se bo umaknil iz južne Norveške ter se ustallil samo na severnem delu dežele.

Z umikom angleško-francoske vojske je seveda norveška armada prepričana sama sibi. Norveško vojaštvo se ponekod še vedno bori, drugod pa je izvajalo posledice iz položaja in hitro odlaga orožje. Nemci zasedajo vse doline in bodo v prihodnjih dneh gospodarji vsega srednjega in južnega dela Norveške tja do Trondhjema. Gospodarji tudi velikih letališč na norveški obali, odkoder bodo mnogo lažje napadali angleško obalo, kot je bilo to mogoče do sedaj. Angleški ministrski

predsednik je v razlaganju tega koraka pojasnil, da morajo zavezniki s svojimi četami varčevati, ker se lahko zgodi, da Nemčija, ki sedi v osrčju Evrope, nenadno napade na to ali na ono stran. Za to morajo imeti zavezniki svoje sile bolj zbrane, ne pa razpršene.

Angleške izgube po nemških virih

»12-Uhr-Blatt« prinaša seznam izgub zahodnih sil od 9.—28. aprila: Po tem seznamu so imeli zavezniki v 20 dneh na Severnem morju in ob norveški obali sledeče izgube: Potopljenih je bilo 5 križark, sedem torpedovk, 17 podmornic, 6 prevoznih ladij, 4 trgovske ladje in 59 letal. Poškodovanih je 8 bojnih ladij, 1 nosilka letal, 14 križark, 7 torpedovk, 19 prevoznih ladij in 1 lovec min. Zaplenjenih je 5 prevoznih ladij, skupno je izgubljenih 94 ladij in 59 letal. V vodah pred Trondhjemom so v nedeljo nemške letalske sile napadle angleške vojne ladje. Dve angleški križarki sta bili zadeti z bombami srednje velikosti. Ena križarka je bila zadeta na krmi, druga pa na sprednjem delu. Razen tega so bombe zadele neko angleško prevozno ladjo, tako da je na njej nastal požar ter je nasedla. Druga prevozna ladja je bila zadeta na krmi.

Nemške izgube po angleških virih

Te dni se v Londonu uradno objavili, da je bilo od 9. do 28. aprila potopljenih 28 nemških prevoznih ladij s tovorom vred. Poleg tega jih je bilo od torpedovk zadetih še 10 nadaljnjih in so se verjetno tudi potopile. V Namsosu so nemški lovci in bombniki napadli veliko angleško vodno letalo »Sunderland«. Kapitan ni bil na krovu. Sredi bomb je priveslal do letala, zlezel vanj, se dvignil in se spustil v borbo, v kateri je sestrelil enega Messerschmitta.

Nemški bombnik je strmoglavil v naseljeno meso

Angleško notranje ministrstvo je 1. maja objavilo, da je v pretekli noči angleško protiletalsko topništvo sestrelilo velik nemški bombnik, ki je padel na tla sredi mesta Clackton on Sea. Agencija Reuter je dala k temu še naslednje poročilo:

Padec velikega nemškega bombnika v Clacktonu on Sea je napravil v mestu pravo opustošenje. Še preden je bombnik padel na tla, je med padanjem porušil sedem hiš. Ko pa je zgrmel na tla, je nastala strahovita eksplozija, ker so hkrati eksplodirale vse bombe, ki jih je letalo imelo v trupu. Vse hiše daleč na okrog so porušene, v krogu s polmerom pol kilometra pa so popokala okna in stene. Bombnik, ki ga je protiletalsko topništvo poškodovalo, je kake pol ure krožil nad mestom in očitno iskal prostora za pristane. Ko pilot ni mogel več držati letala, ga je prepustil njegovi usodi. Pri eksploziji bomb se je zažgalo tudi skladišče bencina. Doslej je bilo ugotovljeno, da je našlo pri padcu bombnika smrt pet oseb, od katerih so v štirih spoznali člane nemške posadke v letalu, pet pa je bila neka ženska, ki jo je doletela smrt v spanju. V dveh mestnih ulicah so poškodovane vse stavbe. Nad 90 oseb pa je ranjenih, nekatere med njimi smrtonovarno. Takoj po katastrofi je pričela delovati mestna pasivna obramba proti zračnim napadom, ki je hitro organizirala reševalna dela. Neki mestni svetnik je Reuterjevemu dopisniku izjavil:

»Mirne duše morem reči, da bi bila nesreča še mnogo večja, ako ne bi bilo vzornega in požrtvovalnega dela naše pasivne obrambe. Mislim, da je to prvi primer, v katerem je angleška pasivna protiletalska obramba položila svoj izpit. Ta dogodek naj bo nauk tudi ostalim krajem naše države in naj jim pokaže, da mora biti pasivna protiletalska obramba vsak trenutek pripravljena, da priskoči na pomoč. Katastrofa je zavzela tak obseg zaradi tega, ker je nemški bombnik pred padcem dalj časa nizko letal in je zadel ob strehe hiš ter jih porušil. Kose letala so našli stotine metrov daleč od kraja, kjer je letalo padlo na tla. Zaenkrat še ni mogoče pregledati vsega opustošenja, ki ga je povzročilo letalo.«

Skoda, ki jo je povzročilo strmoglavljenje nemškega bombnika, cenijo na četrt milijarde dinarjev. Gasilci so bili na delu neprenehoma 24 ur, da so pogasili vse požare, ki jih je povzročila nesreča nemškega letala.

V vsako hišo Domoljuba!

KAJ JE NOVEGA

OSEBNE VESTI

o Iz duhovniške službe. Za profesorja verouka na I. državni realni gimnaziji je bil imenovan g. Ludovik Bevka, kaplan pri Sv. Petru v Ljubljani. Premeščen je bil g. Vinko Zor, kaplan pri Sv. Cirilu in Metodu v Ljubljani, za kaplana k Sv. Petru v Ljubljani. Za kaplana v Dobropoljah je bil nameščen duhovnik g. Japez Lavrh, Upokojen je bil p. Ananije Vračko, O. F. M., kaplan v Spodnji Šiški v Ljubljani.

o Z redom sv. Save sta bila odlikovana Wagner Rudolf, poročevalec pri kr. banski upravi, in Rožman Maks, poročevalec v ministrstvu prosvete. Čestitamo!

DOMAČE NOVICE

d Gradbeni minister dr. Miha Krek se je za pravoslavne praznike mudil v Dalmaciji. Potoval je v spremstvu bivšega ministra Stjepana Bariča, ki je predsednik upravnega odbora Privilegirane agrarne banke. Minister dr. Krek je obiskal Split, kjer si je ogledal tudi razna javna dela, ki jih izvršuje država. Obiskal je tudi Makarsko in Omiš, od tam pa odšel v Šibenik, kjer si je spet ogledal razna javna dela. Z avtomobilom pa se je potem odpeljal dalje v Knin.

d Le bolj strogi bodite! V »Hrvatski Strazic« beremo: »Bralci nedeljske številke »Jutarnjega lista« so bili iznenadeni po novosti. V naslovu oglasnika v rubriki »Dopisovanjec je zagledalo beli dan 22 belih lis na mestu oglasov, kar pomeni, da je cenzor zaradi nemoralne vsebine zaplenil vsaj 30 nemoralnih oglasov. To je bilo prvič, da je ocenjevalteljev svinčnik bil porabljen v malem oglasniku, kar bo vsa poštna javnost gotovo pozdravila, ker bo tako iz naše srede zbrisana sramotna pega.« — Prinašamo to iz zagrebškega lista. Sodimo pa, da bi bil tudi pri nas gospod ocenjevaltelj v teh rečeh včasih lahko precej strožji.

— Pri neredni stolici, napetosti črev vsled zapeke prav odlično odvaja naravna »Franz-Josefova« grenka voda zaostanke prebave nakopičene v črevih. V zdravniški praksi se uporablja »Franz-Josefova« voda s polnim uspehom pri odraslih kakor tudi otrocih.

Reg. po dva. soo. pol. to. nar. s. fr. 8-br. 13493, 22. V. 22.

d Pravilno. Minister za trgovino in industrijo je razveljavil odlok, po katerem so doslej morali državni in banovinski uradi tiskati svoje uradne listine v državnih ali pa banovinskih tiskarnah.

d Ure, nakit za birmo, Čuden, Prešernova ulica 1.

d Dva brezmesna dneva. Te dni je bila izdelana uredba, ki določa varčevanje z mesom in moko. V ta namen je vlada uvedla dva brezmesna dneva: v ponedeljek in petek mesarji ne bodo smeli sekati mesa. V javnih obratih, gostilnah in kuhinjah ta dva dneva ne bodo smeli gostom dati mesnih jedil. Poleg tega je z uredbo omejeno klanje živine. Prepovedano je posej klati prašiče, ki so stari manj ko 6 mesecov, ter teleta, ki niso stara še po eno leto. Tudi glede mletja krušne pšenične moke bodo izdana

nova določila, katerih se bo moral držati vsakdo, če ne, bo sedel do 30 dni v zaporu ali pa bo plačal do 50.000 din globe. Menimo, da ta uredba v celoti ne bo dosegla pravega učinka.

d Za zgraditev novih delov zagrebške klinike. Zagrebški zdravniki se bore za to, da bi država dala 50 milijonov dinarjev za popravilo in za zgraditev novih delov zagrebške klinike. Klinika ni samo znanstven zavod, temveč opravlja tudi veliko socialno nalogo, kajti v Zagrebu ni državne bolnišnice, kjer bi se reveži zdravili brezplačno. Navzlic temu dejstvu pa so dobivali oddelki klinike malenkostne dotacije iz državne blagajne, da so prišli zato v velike težave. Ze prej so se morali do 75% sami vzdrževati. Prostori pa so pretesni in stotine bolnikov morajo odklanjati, čeprav bi bili potrebni kliničnega zdravljenja. Banska oblast je sedaj prva podprla kliniko in namenila za vzdrževanje te prepotrebne zdravstvene in znanstvene ustanove tri milijone dinarjev.

Neredna stolica

upliva na vas organizem.
Dobro sredstvo za odvajanje, ki zanesljivo deluje in ima prijeten okus, je

DR. G. L. B. 1794/28

DARMO!

d Jugoslavanska trgovska mornarica je imela 1. jan. 1940 že 185 ladij, ki so štele v celem 569.655 ton nosilnosti. Vse te ladje pa obratujejo po širnih oceanih in le manjši del jih vozi ob domači obali. Vojni zapletu so imeli na trgovino po morjih velik vpliv. Dogajajo se nagle spremembe, tako da imajo ladje nekaj tednov preveč naročil, potem pa

Pred ustanovitvijo blagovne centrale

Oni ponedeljek je bil v Ljubljani sestanek zastopnikov zadrug iz vse Slovenije. In sicer je 85 zadrug poslalo svoje zastopnike, 13 zadrug pa pooblastila, tako da je bilo skupaj zastopanih 48 zadrug.

Ze tri leta naši kmečki zadrugniki pripravljajo ustanovitev blagovne centrale za vso Slovenijo s sedežem v Ljubljani, pretekli ponedeljek pa pomeni končno odločitev v tem pogledu. Na sestanku sta bila namreč sprejeta dva načelna sklepa: 1. Zbrani zastopniki zadrug so sklenili soglasno, da se ustanovi blagovna centrala; 2. sprejet je bil sklep, da zadruge prevzamejo Gospodarsko zvezo v Ljubljani in jo pretvorijo v čisto novo združeno podjetje, v blagovno centralo, kot si jo one zamišljajo, ter s popolnoma novim odborom. Gospodarska zveza ima v zalogi še nekaj blaga, največ pa so vredne njene nepremičnine. Sedaj se bo izvršila najprej ocenitev tega premoženja, vendar je pogodba sklenjena tako, da bodoča blagovna centrala ne bo prevzela nikakih pasiv Gospodarske zveze, ampak bodo pasive, če se bodo izkazale, padle v breme Zadrugne zveze.

spet nastopijo tedni, ko je mornarica brez posla. Posebno se je povečalo prevažanje blaga v Anglijo, kajti precejšen del angleškega trgovskega brodovja sodeluje pri vojnih operacijah kot pomožno ladjevje. Po drugi strani pa so se zaradi vojne podražili prevozni stroški.

d) O našem političnem položaju je poročal 4. maja v Mariboru minister dr. Krek, ki je v poldrugournem govoru do podrobnosti razčlenil naš notranji in zunanji politični položaj in prizadevanje vlade, ki gre trenutno v dve smeri: da v notranji politiki nadaljujejo politiko narodnega sporazuma in v gospodarskem in socialnem oziru celi razpored, ki nam jih seka sedanji teški zunanji položaj in da s vsemi sredstvi, kolikor jih ima na razpolago, dela za ohranitev naše strogo nevtralnosti, ki more biti za nas in za vsaj skujuče se države edino koristna. — Zborovalci so jasno izvajanja g. ministra burno odobrvali.

d) Cerkev na Ptujski gori bodo obnovili. Te dni so se sestali na Ptujski gori univ. prof. dr. Stele, konservator Mesesnel, ministrski guardian Godina iz Ptuja, arh. Mušič iz Maribora, stavbenik Treo in domači ptujski kamnosek Hrovat. V podrobnosti so ugotovili potrebo prenovitve cerkvene zunanje kčine, način njene izvedbe ter stroške za delo. Po celodnevem razpravljanju je prevzel stavbarska dela stavbenik Treo, kamnoseka pa kamnoseški mojster Hrovat. Dela se bodo pričela v najkrajšem času in bo letošnje jeseni zunanjšina najlepšega gotškega spomenika v Sloveniji dostojno in v celoti obnovljena.

d) Za upravitelja davčne uprave v Celju je imenovan višji davčni inspektor g. Stan Josip. Čestitamo!

d) Promet inozemskih vlakov preko Maribora je sedaj dosegel višek, ki ga naše železnice brez ovire zmorejo. Dnevno gre preko Maribora osem do deset tovornih vlakov z nemškimi premogom, ki je namenjen za Italijo. Vlaki imajo dve tretjini italijanskih, eno tretjino pa nemških vagonov. Na Prager-

S temi odločitvami in sklepi je v slovenskem združništvu napravljen velik korak naprej. Naše zadruge, ki so rastle iz leta v leto in so skušale po vaseh, občinah in farah privedi kupno in prodajno moč našega kmeta do neke skupnosti, do enotnega nastopa, ki je v trgovini poleg stanovske zavesti odločilnega pomena, bodo v bodoče s svojo blagovno centralo povezane v enotni, zaključeni, močni gospodarski organizaciji, ki ne bo odvisna od nobenih posredovalcev in prekupčevalcev, marveč bo sama pri prvem viru nabavljala blago ter ga oddajala svojim članicam-zadrugam, po drugi strani bo pa za kmečke pridelke nastopala kot enoten strmen prodajalec in bo zastopala desetisoče svojih članov ter bo lahko določala enotne višje cene kmečkih pridelkov napram zunanjemu trgu.

Nameravana ustanovitev blagovne centrale tedaj pomeni krono in vrh vseh prizadevanj in organizacije našega kmečkega združništva. Zato je treba organizatorjem in voditeljem našega združništva k njihovem idealizmu in vztrajnemu delu ter tako lepim doseženim uspehom prav toplo čestitati!

Zakon - šola hrščanskega življenja

V poročnem nagovoru beremo na ženina in na nevesto naslovljene besede: »Torej si morata prizadevati, da drug drugega boljšata in k svetlosti napeljujeta in tako ne le sama sebe ampak vso svojo hišo zveličata.« V teh besedah je podan načrt lepega zakonskega življenja. Skof Egger naroča posebno mladim zakoncem, naj si precej v prvem letu določijo red zlasti za bogoljubno življenje. Morebiti, tako pravi, ti bo ta red prizadejal spočetka nekoliko truda in težav, pa bo kmalu vse najhujše premagano. Kar vsak dan delaš, naj si bo dobro ali hudo, ti bo v kratkem prešlo v navado. Kakor nas slabe navade vežejo na greh, tako bodo dobre navade odstranile vse težave, ki nas ovirajo pri dobrih delih. Prvo leto zakonskega življenja je zato za mlade zakonce posebno važno leto. Zato naj si precej prvo leto napravijo potreben načrt za redni obisk božje službe, za dnevno molitev, za prejem sv. zakramentov, za primerno duhovno branje. Nabožni časopisi niso pri tem načrtu izvzeti. Iz tega načrta naj se po svojih močeh točno, zelo točno držita. Tako bodo redne verske vaje prešle družini v meso in kri in pol, ki drži do zveličanja, bo kar najbolj utirana.

skem se nemškimi tovornimi vlakom pridružijo dnevno še številni tovorni vlaki, ki prevažajo iz Madžarske v Italijo živino, pšenico, tobak, razne rudnine itd.

d) Cene za sušenje sadja v sadni sušilnici v Medlogu pri Ceiju so nanovo urejene. Od sedaj bodo plačali interesenti od škafa suhega sadja 2 din, brez kurjave in brez postrežbe, 4 din brez kurjave s postrežbo, in 8 din s kurjavo in postrežbo.

d) Pri zaprtju ali pri motnjah v prebavi vzemite zjutraj na tešče kozarec naravne »Franz-Josef« vode.

d) Te dni je ogenj uničil imetje dvema viničarjema, in to Matiji Polancu pri Sv. Miklavžu pri Ormožu ter Francu Ozmecu v Istem kraju. Skoda je precejšnja.

d) Gasilskemu čuvaju skoraj odgriznil nos. V noči na 27. aprila so v St. Lenartu v Slovenskih goricah stražili svoj Gasilski dom. Okrog 23 je prišel pred Gasilski dom usnjarski pomočnik Leopold Omerza, ki je bil zelo vinjen. Zaletel se je v gasilskega čuvaja Toplaka ter ga hotel zaboesti z nožem, ker pa mu je ta nož izvil, ga je naenkrat zgrabil z zobmi za nos ter ga držal toliko časa, da so Toplaku prihiteli na pomoč tovariši. Toplaka so morali takoj peljati k zdravniku.

d) Težka nesreča pri razstreljevanju štorov. V Pušovcih so razstreljevali štores. To delo je opazoval tudi 14-letni šolar Kalman Simič. Fant se ni pravočasno umaknil in mu je zato eksplozija razstrelilne snovi zadala težke poškodbe po obrazu in na očeh.

d) Vse prihranke so ji ukradli. Tkalka Raner v Mariboru je prijavila policiji, da ji je bilo v času od 24. marca do včeraj ukradenih iz zaklenjene omare 1800 din. Denar je imela skrit med perilom.

d) Po nesreči je padel iz vlaka. Ponoči od one nedelje na ponedeljek je našel železniški čuvaj med postajama Pragersko in Rače na progi razmesarjeno truplo neznanega mlajšega moškega. Ugotovilo se je potem na podlagi listin, ki so jih našli pri mrtvecu, da

je to neki Radoje Sredošević. Po voznem listku je bilo tudi razvidno, da se je peljal iz Ljubljane v Maribor, in sicer z osebnim vlakom, ki prihaja v Maribor ob četrti na 11. uro ponoči. Kako se je nesreča zgodila, ni še znano, najbrže pa je Sredošević po nesrečnem naključju padel iz vlaka pod kolesa vagonov, ki ga je razmesarilo.

d) Naše bralce opozarjamo na današnji oglas tovarne čevljev »Pekoc«.

d) Za kočevske Slovence je nabrala te dni slovenska mladina v Ljubljani 24.094 din.

d) Praznovanje Marije Pomočnice na Rakovniku v Ljubljani bo letos 2. junija. Ker so 26. maja, to je prvo nedeljo po cerkvenem prazniku Marije Pomočnice kristjanov, letos po nekaterih ljubljanskih župnijah še procesije sv. Rešnjega Telesa, smo to praznovanje prenesli na 2. junij, o čemer že zdaj obveščamo vse, ki se praznovanja nameravajo udeležiti. Zaprosena je tudi polovična voznina na železnici.

d) Sejem v občini Sodražica, ki bi se imel vršiti v četrtek pred sv. Janezom Nep. dne 9. maja, je preložen na dan 16. maja, to je teden dni kasneje, ker je dne 9. maja sejem v sosedni občini Velike Lašče.

d) Smola sluga davčnega urada. Dne 1. maja dopoldne je bila izvršena na mariborski glavni pošti tako drzna tatvina, da take skoraj še nimajo v mestni kriminalni kroniki zabeležene. Neznancu je uspelo, da je izmaknil slugi mariborske davkarije tako rekoč pred nosom sto dinarske bankovce. Kakor večkrat tedensko, je prišel tudi včeraj sluga mariborskega davčnega urada Ignac Paj okrog desete ure dopoldne na pošto, da

VINA dolejnjska, štajerska in sploh vseh vrst, kupite pri **CENTRALNI VINARNI v Ljubljani.**

bi dvignil denar, ki je bil davkariji nakazan in da bi potem večje zneske, ki jih je davkarija odposlala naprej, izročil pošti. Najprej je dvignil pri linici za izplačevanje 23.000 din. Denar se je nahajal v treh zavojih: — dva po 10.000, tretji pa 3000 din. Bili so to sami stotaki. Z dvignjenim denarjem je potem sluga odšel k drugi linici, da bi doležen znesek, ki ga je davčni urad odposlal, izročil blagajniškemu uradniku. Pri tej ma-

KOLINSKA CIKORIJA

izvrsten pridatek kavi

nipulaciji se je za nekaj sekund zamotil ter ni dovolj pazil na denar, ki ga je imel pred seboj na polici pred linico. Ta kratek trenutek je izrabil spreten človek ter mu izmaknil zavoj z 10.000 din. Ko je sluga segel po denarju, da ga izroči poštnemu blagajniku, je na svoje največje presenečenje opazil, da je okraden. Takoj je bilo vse alarmirano, toda tat je izginjal, kakor da se je udrl v zemljo. Pred pošto blagajno je bilo takrat precej ljudi, ki so se tam drenjali. Na ta način je uspelo tatu, da je izvršil tatvino povsem neopažen. Takoj potem, ko je spravil denar v žep, je moral oditi. Ta nenavaden talianski primer preiskuje policija, ki je zaslišala že celo vrsto oseb, izgleda pa, da ni nihče od tistih, ki so bili takrat na pošti, opazil kaj sumljivega.

Št. Jurij pod Kumom. Fantovski odsek in dekliški krožek v Št. Juriju pod Kumom privedita v nedeljo 19. maja popoldne po Šmarnci akademijo s pestrim sporedom. Na sporedu je telovadba, deklamacije, govor, simbolične in skupinske vaje ter igralni prizori. Vstopnine ni. Vljudno vabljeni vsi!

Ni nevarnosti za naš mir

Na veličastnem taboru Kmetске zveze in delavstva v Murški Soboti dne 5. maja, je ministar dr. Krek povedal tudi to-le:

»Nihče ni pričakoval pred dvajsetimi leti, da bo svet spet zajela vojna, ki je strašna za vse ljudstvo. Če pogledamo veselile, ki si v današnji vojni stoje nasproti, moramo ugotoviti, da je že danes več ko pol sveta v vojni. Ena kakor druga vojskujoča se stranka se mora boriti za svoj obstanek. Ta boj je strašen, brezobziren in brez sočutja, ki nikomur ne prizanaša. Namesto človekoljubja imamo danes že drugo leto same sovraštvo. Odkar se je zatekel cesar Abesinije k Zvezi narodov, so začele padati države. Nekateri v štirindvajsetih urah, druge pa v dveh ali več tednih. Od takrat ni več sledu kulture, od takrat vlada je top, puška in meč.

V takem času je težko voditi politiko, ki zahteva veliko modrosti in previdnosti. Ohrani

mir našemu narodu je želja tudi kmečkega ljudstva. Naša država je v osmih mesecih vojne ohranila nevtralnost. Ne dajte se begati z različnimi novicami in letaki, naj pridejo od kjerkoli. Naj ne bo danes nihče v zmoti, kajti Jugoslavija bo varovala svoje meje pred vsakim napadom, ki bi prišel od kjerkoli. Teh osem mesecev smo mi porabili tudi za drugo delo. Mnogo smo žrtvovali za utrditev naših meja, in za oborožitev naše ponosne in hrabre vojske. Zato smo danes lahko popolnoma mirni. Vsako presenečenje je danes pri nas nemogoče.

Naj se nihče ne varaj! Poleg orožja je pri nas enoten duh in velika ljubezen med Srbi, Hrvati in Slovenci za skupno in močno Jugoslavijo. Danes in tudi v bližnji bodočnosti ni nobene nevarnosti za naš mir. Zato bomo dimali mirni in se posvetimo z vsemi močmi našemu gospodarstvu.

NOVICE IZ JULIJSKE KRAJINE

Italija se bo branila

Italijanski list »Teverec« postavlja vprašanje ali je mogoče na Italijo izvesti napad v primeru vojne, ter dokazuje, da je to nemogoče iz sledečih razlogov:

1. Jadransko morje je zaprto morje, ker ima Italija v oblasti obe obali Otrantskega preliva in gospodari v tem prebodu. 2. 121 podmornice predstavlja začenši od ligurske obale pa do Otrantskega preliva nepremostljivo verigo. 3. Tirensko morje je obkroženo z veliko vodno letalsko lukso in je pod nadzorom močnega italijanskega letalstva. 4. Silajna mornarica od 6 oklopnih, 33 križark, 118

rušilcev in 70 torpedovk operira skozi Mesinsko ožino. 5. Sovražne sile so razdeljene na dva dela zaradi otoka Pantelerija. 6. Zelo močna obramba ščiti italijansko obalo. 7. Osem milijonov bajonetov je v Italiji pripravljenih na vse.

Italijanski tisk mnogo piše o raznih ukrepih Anglije v Sredozemlju, predvsem pa o okrepitvi angleškega in francoskega brodogva v Sredozemskem morju. Italijanski listi naglašajo, da so ti ukrepi naperjeni proti Italiji, toda Italija se bo znala braniti.

i Cerkvene novice. Župniji sv. Justa v Trstu se je odpovedal zaradi starosti in bolehnosti dosedanj stoini župnik msgr. Just Buttigoni. Ob tej priliki je bil imenovan za apostolskega prototolarja. Mesto kanonika sholastika, ki je bilo izpraznjeno s smrtjo msgr. Slaves, je bilo podeljeno stolnemu kanoniku msgr. Zianiju. Župnija pri Kopru je bila podeljena g. Al. Rozmanu, doslej župniku v Doljeni vasi pod Učko. Župnija Rižana je bila podeljena tamošnjemu upravitelju Francu Šibeniku. Na župnijo Povir pri Sežani je bil imenovan dosedanj župnik v Marezigah pri Kopru Anton Požar. Povirski župnik in dekan Barbič se je umaknil v pokoj na duhovnijo Drago pri Trstu. — Na reško-tržaški meji sta bili vasi Tublje in Herpelje ločeni od brezoviške župnije in vteleseni v župnijo Klanec. Pod Klanec bo z naprej spadala tudi vsa soseska Kozina, ki je bila doslej razdeljena na tri župnije (Klanec, Brezovico in Rodik). Pod Herpeljem se bo ustanovila kuracija, ki bo obsegala vasi Tublje, Herpelje in Kozino, ter bo odvisna od župnije v Klanecu. Dušno pastirstvo v Tubljah bo za enkrat še opravljal župnik iz Brezovice.

i Prezgodnji grob. V Ozaljanu pri Gorici je po dolgi bolezni umrl 21-letni Venčko Spacapan, sin bivšega občinskega tajnika. Naj počiva v Bogu! Zalujočim iskreno sožalje!

i Italija ne bo stopila v vojno. je izjavil predsednik italijanske vlade g. Mussolini amerškemu poslaniku v Rimu na poslanikovo posredovanje.

i Planina pri Vipavi. Po divji zimi, ki smo jo letos pretrpeli, nas nadlegujejo sedaj razne bolezni: influenza, pljučnica itd. Njih žrtev so mnogi mladi in priletli. Tudi smrt pobira z neneh-

jočo silo in prav nič ne izbira. Med drugimi je umrl 53-letni fant in posestnik Jože Pipan. V vojni si je nakopal bolezen in je vsa leta bolehal na nogi, sedaj ga je Vsemogočni rešil trpljenja. V svoji oporeki je zapustil župni cerkvi 500 lir. Bog naj mu bo milostljiv sodnik!

i Zateženi dež. V petek, 26. aprila je začelo v Gorici in okolici rahlo deževati. Upamo, da bomo dobili izdatno moč, kot jo izsušena polja in travniki tudi potrebujejo. Dež smo dobili po dolgem pripravljanju in oklevanju. V drugih predelih dežele so že imeli nekoliko rose — ponekod več, ponekod manj — že v zadnjih dneh, samo goriška okolica je bila še povsem suha. Sedaj so kmetovalci nekoliko laže zadihali, saj pravijo, da padajo milijoni.

i Letošnji slatomašniki v Julijski Krajini. Letos bodo naslednji č. gg. v Julijski Krajini obhajali zlati jubilej svoje prve maše: msgr. Ignacij Valentinčič, stoini kanonik v Gorici; dekan Jakob Rejec, ki živi sedaj v pokoju na Ajševci pri Gorici; župnik Dominik Janež, ki pastiruje že dolgo vrsto let v Studencu pri Postojni; župnik Alojzij Lojk, ki služi v Banjšicah. Kolikor smo mogli dognati, bodo novi zlatomašniki praznovali svoje pomembne slovesnosti večinoma šele v septembru.

i Krivično stanje bo razčiščeno. Turinska »Stampac« objavlja zelo ostro napisan članek, v katerem pravi, da Italija zaradi tega ne more ostati nevtralna, ker bi to pomenilo, da je pozabila na to, da je velesila. Italijanski imperij ima važna prometna vprašanja, ki jih je treba rešiti. Angleški ukrepi v Gibraltarju in Suezju, ki italijanski pomorski promet ovirajo, so nevzdržni. Italijanski imperij je danes tako rekoč izročena

milost in nemilost angleške velesile. To ne more večno trajati. Italija mora dobiti svobodne dohode do vseh velikih morij. To pa je nemogoče, dokler so vrata Sredozemskega morja pri Gibraltarju in pri Suezju za italijanski imperij zatvorena do velikih svetovnih morij in celo zapora za dohod iz Italije v njene kolonije. Italijanski narod je prepričan, da bo to krivično stanje v razidajo sedanje vojne razčiščeno.

i Slap pri Vipavi. Pred dnevi nas je za večno zapustil 76-letni Jožef Zidanik. Bil je značilen, veren mož in je vse svoje življenje pogumno pričeval svoje katoliško prepričanje med sovražniki, ki so mu priredili prav lep pogreb. Tudi poudarilo mu ganljivo pti v slovo. Naj v miru počiva!

i Smrt vzorne križanske matere. V Lokavcu pri Ajdovščini je Gospod poklicel k sebi vzorno križansko mater Rozo Žigon. Naklonil ji je samo 47 let življenja in trpljenja v tej res solzni dolini. Bila je izmed tistih žen, ki žive samo za družino. Vdano je prenašala vse težave in skrbi, črpala moči v globoko veri. — Imela je devet otrok, ki jih je ljubeče navajala k življenju po veri in si sledila modernost premmogih današnjih mater in žena. Koliko črtev je morala doprinesiti za svoje, posebno še, ker je imela še bolezen in hili, v samo Bog. Doživela je pa že tu srečo, da je ena hčerka stopila v redovniški stan. Blaga Rozo, počivaj v miru Gospodovem!

i Vrh na Kanalem. V visoki starosti 80 let je umrl tu kmet Miha Bucek. Pokojni je bil prav hribovska korenina: pobežen, pošten mož, skrben gospodar, zaveden Slovenec, ki je svoje trude in težave posvetil Bogu, domu in družini! Naj mu sveti večna luč.

i Duhovnika smo dobili. Iz Lok pri Kronbergu nam poročajo, da se je tam naselil furianski duhovnik g. Celedoni. Novonaseljeni občinar je doma iz videmske škofije. Zadnje čase je služboval v Coronji v Furlaniji. Pred kratkim je kupil pri nas posestvo, kjer sedaj stasuje. Ker imamo pri nas domačo cerkev, ki je podružnica kronberške župnije, novi gospod lahko pri nas mašuje.

i Kako je staro vojno strelivo nevarno. 31-letni zidar Edvard Juren iz Vojšnice na Krasu je podiral star zid pri svoji hiši. Pri tem delu je zadel ob majhno granato, ki je ostala skrita v znanjem hišnem zidu. Zaradi udarca je projektil eksplodiral in nesrečnega Jurena močno ranil. Granatni drobec so mu med drugim zdrobili leve roko in mu odnesli več prstov. Prihitelj je gurčki »Zeleni križ« in ga odpeljal v bolnišnico. Želimo večjemu in vnetemu zidarju in skrbnemu družinskemu očetu, da bi skoraj okreval!

i Z višine petega nadstropja je padel. V Trstu se je dne 22. aprila smrtno ponesrečil 43 letni Andrej Kralj iz Trebiča pri Trstu, ko je kot zidarski delovodja izgotavljal na odru neka dela. Padel je z višine petega nadstropja na ulico in mrtev obležal. Pokopan je bil na pokopališču v Trebiču ob številni udeležbi občinstva. Domači pevci so mu na grobu zapeli krasno žalostinko. Pokojnik je bil zelo priljubljen in zapuščil poleg vdove še 4 nepreskrbljene otroke. N. v m. p.!

i Žična železnica na Sv. goro. Ze večkrat je bila po časopisju najavljena otvoritev žične železnice na Sv. goro, a je potem ni bilo. Zadnje tedne je ta otvoritev zopet prišla na dnevni red. Med občinstvom se čujejo razna ugibanja in listi prinašajo razne datume. Pred dnevi smo brali, da bo otvoritvena slavnost 24. maja. »Gazzettino« pa sedaj poroča iz dobrega vira, da je skoro gotovo določen v to 15. maj. Pomenljive slovesnosti se bodo po tem viru udeležili številni odlični zastopniki režima, dežele in občine.

Slovinci Julijske krajine, kupujte „Domoljuba“!

Šeška dolina s znamenitim vulkanskim mestom.

Sv. oče poziva k majniški pobožnosti

»Ob sedanji uri se je položaj poslabšal in izbruhnila je strašna vojna... zato svoje sinove po vsem svetu znova rolimo, da se zbirajo dnevno okrog oltarja deviške božje Matere.

Od začetka vojne nismo ničesar opustili in vsa sredstva — javne pozive, govore, razpravljanja — izrabili za upostavitve miru.

Tako stavimo svoje upanje na Onega, ki ima svet v svojih rokah in vodi usodo narodov.

Naši pradedi so se v težavnih časih vedno in

uspešno zatekali k Mariji. To hočemo tudi mi storiti v sedanji nevarnosti.

Združite se torej v svetem tekmovalstvu molitve in ne odnehajte spet in spet prositi. Prosite in dalo se vam bo, iščite in našli boste, trkajte in se vam bo odprlo.

Da bi toliko ponižnih molitev, posebno otrok, Boga nagnilo k usmiljenju!

Rim, 15. aprila 1940.

NORVEŠKO

Ameriški listi poročajo o zvitim in drznem podvigu kapitana ameriškega trgovskega parnika »Maurmaxy« Mackhella. Kapitan Mackhell je bil 9. aprila s svojim parnikom v Trondhjemu, ko so pristanišče zasedli Nemci. Na svojem krovu je imel za nad 200 milijonov dinarjev norveškega zlata, ki je bilo namenjeno za Federalno rezervno banko v New Yorku. Ko je kapitan videl, da so Nemci zavzeli Trondhjem, je skrli dokumente o svojem dragocenem tovoru in s polno paro zaplul v Homelvik, ki leži 12 milj severno od Trondhjem-fjorda. Tam je prišel na krov nemški častnik, ki je slepo verjel kapitanu, da na parniku ni drugega, kakor ono, o čemer pričajo tovarni listi. Tako je drznemu pomorščaku uspelo, da je nemoteno pripeljal norveško zlato v Ameriko. — Kapitan Mackhell je po rodu Anglež in je v svetovni vojni služil v ameriški vojni mornarici.

NEMČIJA

s Dve tri iz Korotana. Izšla je naredba, ki pravi, da je vsak posestnik s posestvom nad 5 ha dolžan dovoliti preiskavo svoje obdelane zemlje. Posebni strokovnjaki bodo preiskovali sestavine tal vsaj na vsakem hektarju obdelane zemlje. Namen te preiskave je v tem, da se določijo pomanjkljive sestavine zemlje in da se bo pozneje lahko odredila primerna pomoč. — Otvorjeni so bili zopet nemški otroški vrtci v Medgorjah, Bilčovsu, Zrelcu, Skocijanu, pri Božjem grobu, v Zvabeku in Galiciji. — Koroška prednjači po številu rojstev pred vsemi deželami Vzhodne marke. Razmerno visoko je število nezakonitih otrok, katere označuje celovško »Grenzruft« kot »predzakonske, češ da se predvsem v južnem delu dežele sklepajo zakoni šele po prvem ali drugem otroku.

DROBNE NOVICE

Nemčija in Italija sta baje objavili, da Jugoslavije v nobeni primeru ne bosta napadli.

Deset milijonov dinarjev novega obrambnega posojila je podpisal švedski kralj Gustav.

Ameriške časopisje trdi, da Nemčija in Italija ne želita, da bi se Jugoslavija preveč približala Rusiji.

Nemške oblasti so prepovedale vsako vežeževanje, ki se je v Nemčiji zlasti zadnje čase močno razpaslo.

Po 200 letal vsak se izgubili doslej na Norveškem Angleži in Nemci.

Nemška letala pogosto dovažajo nemške vojake za hrbet zavezniškimi oddelkom na Norveškem.

Sedanja vojna bo odločevala o usodi človeštva za dolga stoletja, je izjavil predsednik grške vlade Metaksas.

ob reumi

poskusite 1-2

ASPIRIN
tablete

Ni drugega zdravila po imenu „Aspirin“, temveč edino-je „Bayer“-jev Aspirin.

Dipl. imp. pat. 5. kl. 2707 od 22. XII. 1928.

Francosko vojno sodišče je obsodilo zaradi vohunstva na smrt neko švicarsko časnikarko in Nemca Ellerja.

Nihče ne bo mogel vplivati na Španijo, da bi se odrekla popolni nevtralnosti, je izjavil general Franco.

Turki so izgnali iz Carigrada vse tuje plesalke in uslužbenke v zabaviščih, ker so se bavile z vohunstvom.

Francoska policija je zaprla mnogo komunistov, ki so se bavili z vohunstvom.

Polovica angleškega in francoskega vojnega bredovja je zbrana na Sredozemskem morju.

Nemčija je uvedla splošno vojaško obveznost v vseh pokrajinah, ki jih je zadnje čase pridobila.

Angleška politična javnost vedno odločneje zahteva odstop Chamberlainove vlade.

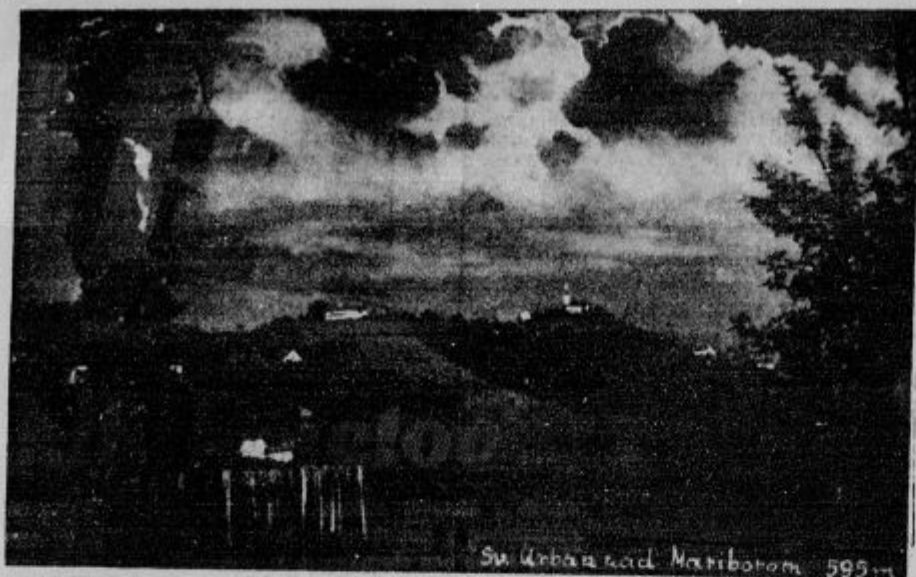
Za obrambno zvezo podonavskih držav

Angleško časopisje piše: Turška vlada skuša zdaj uresničiti dva pomembna načrta za obrambo Balkana in Bližnjega vzhoda pred napadom s katerikoli strani, kakor poročajo danes angleški listi. Prvi načrt je v tem, da bi vse mohamedanske države na Bližnjem vzhodu: Turčija, Perzija, Irak in Afganistan sklenile vojaško zvezo. Drugi, še važnejši načrt pa je, da bi vojaško zvezo sklenile: Turčija, Grčija, Romunija, Jugoslavija in Madžarska. Ta zveza bi družila 80 milijonov ljudi in bi bila sposobna braniti Balkan pred slehernim tujim napadom ter mu ohraniti mir in nevtralnost v sedanji vojni.

Turška vlada utemeljuje svoj predlog s štirimi razlogi, in sicer: 1. Nobena balkanska država ni dovolj močna, da bi se sama vojskovala proti napadalcu. 2. Če sklenejo balkanske države tako zvezo, bo vsaki izmed njih zagotovljena popolna pomoč štirih drugih držav. 3. Če bi bila katere od napadenih balkanskih držav prisiljena odnehati in bi se njena vojska morala umakniti, ji bodo stale ob strani zaveznice, ki bodo njeno vojsko in prebivalstvo sprejele ter pomagale urediti

drugo, tretjo ali celo četrto fronto. 4. Vsaka izmed teh ne bo samo članica zveze, ki bo štela 80 milijonov ljudi, marveč ji bo zagotovljena tudi pomoč Anglije in Francije, ki sta nekaterim balkanskim državam dali svoja poročstva, s Turčijo pa imata pravo vojaško zvezo.

Angleški tisk obširno in pohvalno piše o teh prizadevanjih turške vlade in sodi, da koristi vseh balkanskih ter podonavskih držav, zahtevajo čimprejšnjo sklenitev take zveze. Edino tako bodo balkanske države onemogočile vsak škodljiv vpliv vojskujočih se tabarov na Balkanu, ohranile svojo samostojnost in svoje sedanje meje ter ostale v današnjem spopadu nevtralne. Angleški tisk v zvezi s tem poroča tudi o italijanskih načrtih glede Balkana in o pisanju italijanskega tiska v zadnjih dneh. Listi pravijo, da bi Anglija in Francija vsako italijansko oboroženo posganje proti katerikoli balkanski državi smatralo za sovražno dejanje proti njima in bi nanj tudi v tem smislu odgovorili. — Besede slišimo, a dejanja govore drugače.

Sv. Urban nad Mariborom 595 m

Sv. Urban nad Mariborom, prijetna izletniška točka za Mariborčane.

Andalsnes na koncu Molde-Ijorda, kjer so se Angleži izkrcali pred tremi tedni, a so ga zdaj zapustili.

Skrozi gorečo norveško vas prodirajo nemški pešci. Letala in tanki so že opravili svoj posel, sedaj mora pa še pehota zasesti ozemlje in ga očititi.

Uslužbenci Jugoslovanske tiskarne na izletu. Skupina izletnikov na samostanskem dvorišču v Stični.

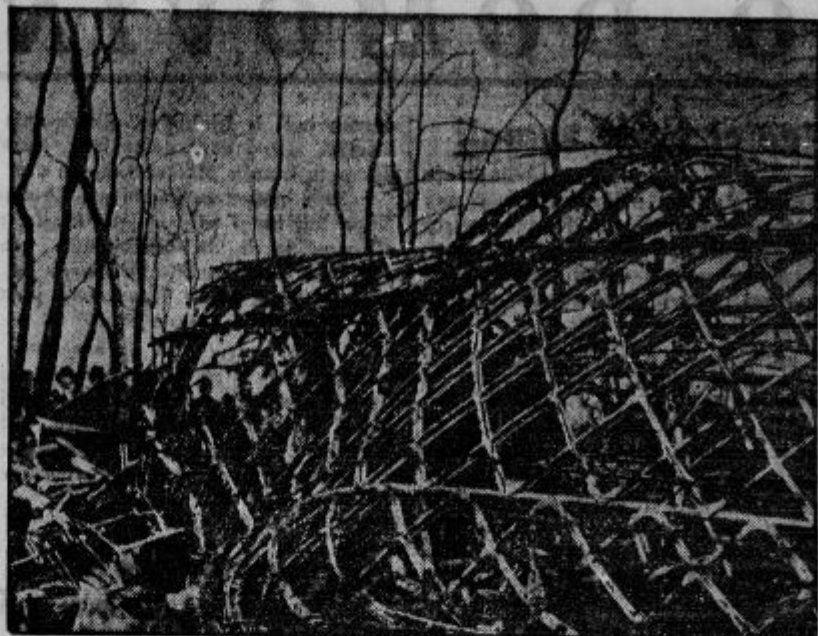
Angleška kraljevska dvojica.

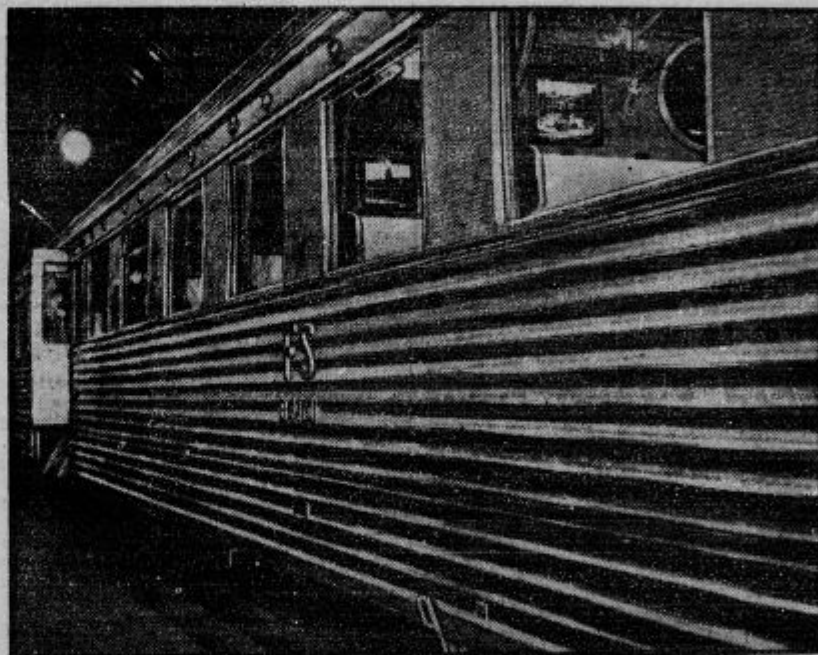
Hiša v Londonu, v kateri je bil med svetovno vojno nastanjen Jugoslovanski odbor, ki je delal za ustanovitev Jugoslavije.

Radio Ljubljana

Četrtek, 9. maja: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Plošče. — 12 Plošče. — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Harmoniko igra Pilih Rudolf. — 14 Poročila. — 18 Radijski orkester. — 18.40 Slovenščina za Slovence. (dr. Rudolf Kolarič). — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nac. ura. — 19.40 Objave. — 19.50 Deset minut zabave. — 20 Oktet učiteljskihnikov. — 20.45 Plošče. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Rad. ork. — **Petek, 10. maja: 7 Jutranji pozdrav.** — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Plošče. — 11 Šolska ura: Proslava materinskega dne (I. dekl. mešč. šola v Ljubljani). — 12 Plošče. — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Radijski orkester. — 14 Poročila. — 14.10 Tedenski pregled Tujskoprometne zveze. — 18 Ženska ura: Ali se more žena uveljaviti v vsaki obrti (Francka Gruden). — 18.20 Plošče. — 18.40 Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19.50 Soc. pogodba med Jugoslavijo in Francijo (Joško Rozman). — 20 Rossinijeva komorna glasba za pihala. — 20.45 Radijski orkester. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Plošče. — **Sobota, 11. maja: 7 Jutranji pozdrav.** — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Plošče. — 12 Plošče. — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Plošče. — 14 Poročila. — 17 Otroška ura: a) Manica Komanova kramlja z birmanci; b) Mita Sičeva igra na harmoniko. — 17.50 Pregled sporeda. — 18 Radijski orkester. — 18.40 Pogovori s poslušalci. — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nac. ura. — 19.40 Objave. — 20 Zunanjepolitični pregled (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30 »Razburjenje na Olinapuc. Stare osebe v sodobni obleki; stara zgodba v današnjem času. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Za dober konec tedna (RO). — **Nedelja, 12. maja: 8 Solistični koncert: trobenta in klavir.** — 9 Napovedi, poročila. — 9.15 Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. — 10.15 Verski govor (dr. Gvido Rant). — 10.30 Plošče. — 11.15 Godalni kvartet s kitaro. — 12 Plošče. — 12.30 Poročila in objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Koncert opernih napevov. — 16.30 Pol ure za dijake. — 17 Kmetijsko predavanje: Delo banovinskega odbora za propagando gozdarstva (inž. Sevnik Franjo). — 17.30 Radijski orkester. — 18.15 Prenos šmarne iz frančiškanske cerkve. — 18.40 Plošče. — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nacionalna ura. — 19.40 Objave. — 20 Koncert vojaške godbe. — 21.30 Plošče. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Radijski orkester. — **Ponedeljek, 13. maja: 9 Napovedi.** — 9.15 Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 9.45 Verski govor (prior Valerijan Učak). — 10 Radijski orkester. — 11.30 Plošče. — 12.30 Objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Veseli kvartet. — 17 Kmetijska ura: Poletna dela v vinarstvu (Kuret Vladimir). — 17.30 Kvartet sester Stritarjevih (s spremljavo klavirja) in Cimermanov kvartet. — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nac. ura. — 19.40 Objave. — 20 Pevski zbor »Gospodarski zvon«. — 20.45 Češka glasba (RO). — 22 Napovedi, poročila. — **Torek, 14. maja: 7 Jutranji pozdrav.** — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Plošče. — 11 Šolska ura: Življenje v Crni Reki in okoliških vaseh v minulih časih (Mirko Demšar). — 12 Plošče. — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Radijski orkester. — 14 Poročila. — 18 Plošče. — 18.40 Vpliv alkohola na mlado duševnost (dr. St. Gogala). — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nac. ura. — 19.40 Objave. — 19.50 Gospodarski pregled (Drago Fotočnik). — 20 Koncert slovenske glasbe. — 22.15 Plošče. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Čitre igra Hebein Marijan. — **Sreda, 15. maja: 7 Jutranji pozdrav.** — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Plošče. — 12 Plošče. — 12.30 Poročila in objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Plošče. — 14 Poročila. — 18 Mladinska ura: Cesto delamo (reportaža). — 18.40 Danska (dr. Božo Škerlj). — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nac. ura. — 19.40 Objave. — 19.50 Uvod v prenos. — 20 Prenos iz ljubljanske opere; v I. odmoru: Glasbeno predavanje (Vilko Ukmar); v II. odmoru: Napovedi, poročila.

Takole končujejo veliki bombniki na zahodnem bojišču. Koliko milijonov bodo zbili na tla, saj stane bombnik 5—6 milijonov dinarjev.

Najmodernejši italijanski vlak iz aluminija je bil dan v promet na progi Rim—Sicilija.

Težaven dovoz vojnega materiala na Norveškem.

Angleški časniki so povabili turške, da obiščejo London.

Na Kitajskem so Kitajci na več krajih začeli z napadom.

PO DOMOVINI

Dolenjci bodo romali

Dolenjci bodo poremali na nedeljo Svete Trojice, to je dne 19. maja, na Zaplaz pri Čatežu, da poprosijo Marije, Kraljice mira, da bi bil našemu narodu in naši državi obranjen mir. Tu prinašamo navodila, katera naj upoštevajo vsi romarji. Priobčujemo tudi še spored romanja.

Vsi udeleženci naj se pripeljejo s jutranjimi vlaki in naj oni, ki se pripeljejo od strani Sevnice, istopije v Trebnjem, oni pa, ki se pripeljejo od ljubljanske, kočevske in novomeške strani, pa naj istopije na Veliki Loki. Potem naj se peljejo s avtobusi, ki bodo na razpolago, do Čateža, ali pa naj gredo peš. Zbiranje romarjev na Čatežu pred župno cerkvi. Od župne cerkve s Čateža bo ob 9 spreved romarjev na Zaplaz. V sprovodu se bodo pele Marijine pesmi in molili rožni vence s iskreno prošnjo k Mariji Kraljici mira.

Ob 10 verski govor g. dekana Tomažiča Ivana iz Trebnjega. Nato sv. maša, ki jo bo daroval novomeški kanonik g. Šešek Ivan ob petju domačih Marijinih pesmi trebanjskega pomočnega pevskega zbora in s spremljevanjem trebanjske godbe. Med sv. mašo sv. obhajilo za romarje. Spovedniki bodo spovedovali še v soboto od 17 dalje in istotako na dan romanja od 4 do 9. Po sv. maši zborovanje na Zaplazu pred Marijino cerkvi. — Otvoritev s državno himno. Poje povelj iz Trebnjega in romarji ob spremljevanju godbe. Slede posrdaj in po en govor vojnih žrtv iz Nevega mesta, Trebnjega, Sevnice in

morda tudi iz Ljubljane. Zborovanje bo zaključila »Lepa naša domovina«. Po zborovanju pete litanije Matere božje v zapl. cerkvi.

Nato odmor in kesilo pri Urbančiču. — Kdor želi imeti pripravljeno kesilo, mora to obvezno javiti do binkoštnega ponedeljka vojnemu invalidu Juraku Josipu v Novem mestu. Zaradi boljše organizacije je zaželjeno sporočiti števila romarjev.

Ob 15 šmarnice in slovesne pete litanije v župni cerkvi na Čatežu. Po litanijah molitve za padle v svetovni vojni. Povelj zapoje nekaj žalostink, »Doberdohc itd. Nato slovo in rashod na domove. — Pripravljalni odbor za romanje na Zaplaz v Novem mestu, na Dr. Reškovi cesti.

Misijonski poziv bolnikom za binkošti

Najmučnejša je za človeka misel, da je njegovo življenje brez smisla, brez koristi. Najpogostejše se pojavi taka misel pri bolniku. Priklenjen na posteljo, morda že več let, oslabele, da si niti sam sebi ne more pomagati, tak revež misli, da je njegovo življenje v naslednjem. Ta zavest napravi trpljenje dvakrat težko, da, naravnost beznosno.

Toda taka misel je velika zmeta. Tudi trpljenje in bolezen imata svoj namen in pomen. Po božjem privoljenju je prišla bolezen ali trpljenje, kajti tudi bolezen in trpljenje sta med sredstvi, s katerimi dosega Bog svoje namene. Toda kje je božja ljubezen in dobrotta, kako more dopustiti takšno gorje, vzklika zmučeno srce ubogega bolnika. Prav to trpljenje in bolezen je dar božje ljubezni in dobrote. Neumrljivo dušo imaš, ki je neskončno več vredna. Če je tej duši za njeno očiščenje in spopolnjenje potrebno trpljenje v tej ali oni obliki, kako bi ga mogel Bog odreči? Reči

je torej treba: Trpljenje in bolezen sta darila božje ljubezni in dobrote. Če se torej, dragi bolniki, prilagodite božjim načrtom in udano prenašate trpljenje, s tem najlepše skrbite za svojo dušo.

Toda trpljenje ima še drug zvišen namen. Z voljnimi prenašanjem trpljenja razujemo tudi duše drugih. Vsak človek ima kot ud skrivnostnega telesa Kristusovega dolžnost, sodelovati pri reševanju neumrljivih duš. In res! Maršalk bolnik si misli, ko opazuje zdrave, če bi bil jaz zdrav, koliko dobrega bi storil za druge. Postal bi deloval član Katoliške akcije, postal bi dobrotnik misijonov, osebno bi šel poganom evangelij oznanjat. Toda Bog ti je poveril drugačno nalogo, s katero prav tako uspešno služiš istim namenom. Bog hoče, da porabiš svoje trpljenje v apostolske namene, hoče, da s Kristusom na križu trpiš in umiraš za rešenje duš. Če to premisliš, ne moreš več reči, da je tvoje življenje brez smisla, saj si v prvih vrstah z drugimi apostolskimi delavci. Vdanost prenašanju trpljenja po božjih namenih je obenem najuspešnejše delo in najboljša molitev. Tak bolnik in trpija je tako rekoč vsemogoča. Kar hoče, od Boga doseže, ker njemu se Bog ne more upirati. Blagor vam, dragi bolniki, če se te svoje moči zavedate in jo čim boljše izkoristite!

Iz teh razlogov se obračamo, dragi bolniki, na Vas s prošnjo, da bi na binkoštni praznik, 12. maja, darovali svoje trpljenje za misijone med pogani. Vemo, da to radi tudi drugače storite, toda na ta praznik storite to prav vsi brez izjeme, da se tako pridružite vsem bolnikom katoliškega sveta, ki bodo ta dan isto storili. Saj je to izrecna želja sv. očet. Misijoni nujno potrebujejo poleg molitve in darov tudi žrtev. Kako bi to ne ganilo nebeškega Očeta, če se bodo z njegovim trpetim Sinom združili in trpljenju tudi vsi njegovi trpeti bratje in sestre? Naj ne bo nikogar, ki se ne bi hotel pridružiti, saj se nič težjega ne zahteva.

Za duhovniško misijonsko zvezo: lavantinske škofije: Ivan Kokošinek, l. r., predsednik; ljubljanske škofije: dr. Lambert Ehrlich, l. r., pred.

Iz raznih krajev

Predgrad ob Kolpi. V naši naselbini v Predgradu smo versko zelo vneti. Prenovili smo poudružno cerkev sv. Sebastjana. Napravili smo v nji 20 klopi, obhajilno mizo in lep križec pot. Za vse to je Predgrad žrtvoval 30.000 din, 50 dolarjev pa smo dobili iz Brooklina v Ameriki od naše roj-

71

Gospod Volodijovski

»Ha, če ti je ukaz milejši od Baše, jo kaj poveži na voz in pojdi. Vem, vem, da si zmoten jo zaradi ukaza nasaditi tudi na vihe, če bi se izkazalo, da sama ne more sestiti v voz. Naj vrag vzame vas in vašo disciplino! Po starem je človek storil, kar je mogel, česar pa ni mogel, tega tudi ni storil. Usmiljenje ti je res na jeziku, toda naj le krikuje. »Hej! na Turkaj! — pa ga izpljuneš kakor koščice in popelješ to revico s seboj na vrvi pri konju!«

»Jaz da nimam usmiljenja z Bašo?! Boj se ran Križanega, gospod! je kričnil mali vitez.

Gospod Zagloba je nekaj časa srdito sopihal, potem pa je pogledal Volodijovskemu v užalosteni obraz in takole spregovoril:

»Mihael, veš, da kar govorim, govorim zares iz očetovske ljubezni do Baške. Ali bi sicer jaz še tukaj sedel pod turško sekuro, namesto da bi mirno živel v varnem kraju, kar bi mi pri mojih letih tudi nihče ne mogel v zlo šteti? Kdo pa ti je zasobil Baško? Če se pokaže, da nisem bil to jaz, mi ukaji izpiti čeber vode, ne da bi za okus kaj prilil.«

»Z življenjem ti tega ne poplašam, gospod, je odgovoril mali vitez.

In objela sta se, potem pa je med njima takoj zavladala najlepša slova.

»Napravil sem si že načrt,« je rekel mali vitez, »da ko pride vojna, vzames ti, gospod, Baško in pojdeš z njo k Skrzetuskim v lukovsko zemljo. Tja vsaj ne pridejo čambull.«

»Storim to zaradi tebe, čeprav me nekoliko mika, da bi šel nad Turka, zakaj zame ni nič ostudnejšega kakor ta svinjski narod, ki ne pije vina!«

»Bojim se samo enega, da bo namreč Baška šila, v Kameneč, da bi bila pri meni. Kar miraj

me stresa, kadar na to mislim, in kakor je Bog v nebesih, šila bi bo.«

»Tega ne dovolim. Ali se ni mar že dovolj slabega izcimilo iz tega, da se ji v vsem vdaš in da si ji dovolil oditi na oni rakovski pohod, čeprav sem bil jaz takoj proti temu.«

»Saj ni res! Rekel si, gospod, da ne maraš svetovati.«

»Če jaz rečem, da ne maram svetovati, je to hujše, kakor če bi odsvetoval.«

»Baško bi moralo to izužiti, pa saj jo poznaš! Ko bo videle meš nad mojo glavo, se upre!«

»Ne smeš dovoliti, ponavilam! Za božjo voljo, kakšen slamec moč si!«

»Kadar, confiteor, kadar si ona dene ročice na oči in začne jokati ali pa tudi, da se le začne delati, kakor bi jokala, oho, tedaj je srce v meni kakor maslo v kozici. Ne more biti drugače, gotovo mi je morala kaj zavdati. Če jo bo treba odposlati, jo odposljam, ker mi je njena varnost dražja od lastnega zdravja, toda, kadar pomislim, da jo bom moral tako žaliti, mi zastaja, Bog mi je priča, od žalosti srce v prsih!«

»Mihael, imej vendar Boga v srcu, ne daj se za nos voditi!«

»Da, ne daj se! Kdo pa je tudi tako govoril, če ne ti, gospod, da nimam nobenega usmiljenja z njo?«

»He?« je rekel Zagloba.

»Menda ti ne manjka domiselnosti, gospod, pa se vendar zdaj sam praskaš za ušesom!«

»Ker premišlujem, kako bi jo najlepše pregovoril.«

»Pa že dene takoj ročice na oči?«

»Dene jih, kakor mi je Bog mil,« je rekel Zagloba.

In tako sta tarnala, zakaj, da govorimo resnico, Baša je poznala natanko obdava. Razvadila sta jo med boleznijo do skrajnosti in tako ljubita, da ju je nujna potreba, nastopiti proti njenemu

* Priznam.

srcu in volji, napolnila s strahom. Da se Baša ne bo upirala in da se bo ponižno podvrgla izreku, je dobro vedel ta in oni, vendar, da ne govorimo o Volodijovskem, celo gospod Zagloba bi rajši z dvema drugima udaril na cel polk janičarjev, kakor pa videl njo, kako si z ročicami oč zakriva.

XLIII.

Med tem jima je prav ta dan prišla v nepričakovanih osehah in nad vse milih gostih pomoč, ki ju, kakor sta sodila, ne bo prevarila. Proti večeru sta namreč brez vsakega poprejšnjega obvestila prispela oba Kellinga. Nepopisna je bila radost in začudenje v Hreptjovu, ko so ju zagledali. Onadva pa sta najprej vprašala po Baši, in ko sta izvedela, da se ji že vrača zdravje, sta se prav tako silno razveselila. Križša je skočila takoj v stransko sobo in v istem trenutku so od tam prihajajoči pisik in kriki naznanili vilezom Bašino srečo.

Kelling in Volodijovski sta se dolgo objemala, zdaj sta stopila za korak narazen zdaj se zopet objela in stiskala.

»Za Boga!« je rekel mali vitez, »Kelling! Bala bi me manj razveselila nego ti. Toda kaj počneš v teh krajih?«

»Gospod hetman me je postavil za poveljnika kameneškemu topništvu,« je odgovoril Kelling. »Zato sva prišla z ženov v Kameneč. Ko sva tam izvedela, kakšne nezgode so vas zatele, sva se brez odlašanja odpravila v Hreptjov. Hvala Bogu, moj Mihael, da se je vse srečno končalo. Potovala sva v veliki bridkosti in negotovosti, ker nisva še nič vedela, ali bova deležna veselega ali žalostnega sprejema.«

»Veselega, veselega!« je pripomnil gospod Zagloba.

»Kako se je to zgodilo?« je vprašal gospod Kelling.

Mali vitez in gospod Zagloba sta začela kakor za slavo pripovedovati. Kelling pa je postal dvigal oči in roke kvišku in občudoval Bašino junštvo.

kinje Karoline Sušteršič, za kar se nji in vsem darovalcem v Brooklinu lepo zahvalimo. — V Predgrađu je okoli 500 duš. Prosimo cerkveno oblast, da bi dala našemu g. župniku v pomoč enega g. kaplana in da bi tako zopet prišla cerkev svetega Sebastijana v poštev.

Jesenice. FO in DK vabita prijatelje mladine na mladinsko akademijo na binokostni ponedeljek ob 8 zvečer v Krekovem domu. Nastopijo mladeži, naraščaj, mladenke in gojenke. Vsebinska sporeda do pestra in se pričakuje lep večer. — Na vnebohod so pokopali Franca Mohoriča, carinskega upravnika na Jesenicah. Bil je strog, pravičen in vzoren uradnik ter dober tovariš. Pogreba se je udeležilo veliko število Jeseničanov in pokojnikovih prijateljev. Pokojnik zapušta ženo z dvema otrokoma, ki plakajo za skrbnim očetom. — Cepljenje otrok proti kozem bo v ljudski šoli dne 11. maja ob 8 popoldne za vasi: Sv. Križ in Plišina. Starše opozarjamo, da je cepitev obvezna. — Lep poslovilni večer je pripravilo Krekovo prosvetno društvo fantom, članom Krekovega prosvetnega društva, ki odhajajo odslužit kadetski rok. Želimo, da se zdravi povrnejo!

GORJE PRI BLEDU. FO je bil letošnjo zimo prav delaven. Prirerjal je redne sestanke in telovadne večere. V nedeljo, 28. aprila smo na okrožnih tekmah triglavskega okrožja dosegli prvo mesto. Dne 2. maja smo imeli poslovilni večer tajnika našega odseka, ki odhaja k vojakom. Bratu Kunšiču želimo, da se povrne zdrav v našo sredo. Isti dan se je vrnil od vojakov predsednik brat Viktor Polak. Dne 9. junija pa priredimo slavnostno akademijo v proslavo 60 letnice Katoliškega prosvetnega društva v Gorjah.

Cemšenik. Delo pri gradnji novega Gasilskega doma kljub težavam napreduje, tako da bo v glavnem v nekaj dneh končano. Blagoslovištev je določena za 19. maj. Zamisljena je tudi velika tombola. Končna dela pri Domu bodo izvršena do jeseni in se bo v njem nastanila šola z enim razredom, tako da ta lepa stavba ne bo le v okras, ampak bo koristila vsej fari, ki je mnogo žrtvovala pri gradnji.

Cemšenik. FO in DK bosta v pripravi na binokostno nedeljo ob 3 popoldne v prosvetni dvorani narodno igró v petih dejanjih: »Krucic. Čisti dobiček je namenjen za ureditev stadiona. Pridelite!

Verd. 94 let svojega življenja je dopolnil g. Karl Žitko. V Verd se je priženil iz znane Žitkove hiše iz Sapa. V zakonu se mu je rodilo 13 otrok, od katerih je 7 živih. Sin France je doma prevzel

posestvo, 2 hčeri sta v Ameriki, ostale 4 hčere pa so se poročile po bližnji sosesčini. G. Žitko je za tako visoko starost še čil in zdrav. Poznan je kot neumoren gozdar, kateri je s svojim trdim delom preživel številno družino. Želimo ob tej priliki, da bi gospod Žitko dočakal v miru, zdravju in zadovoljstvu vsaj 100-letnico življenja!

St. Jernej Ko gledamo našega jubilanta župana Videta pri njegovih poslih doma, na občini, pri združništvu — po njegovi živahnosti, si ne moremo misliti, da je mogoče, da se je že srečal z Abrahamom. Vedno zvest krščanskim načelom, in vedno pripravljen pomagati bližnjemu, delati za skupni blagor, za dobrobit občine in zadrug, ki jih vodi — to je njegov ideal. Pri tem pa ne pozabi na svoje domače, svojo družino, svoje prijatelje. Kdo ga ne pozna? Vsa naša dolina in še daleč naokrog! Na njegovem obrazu se izraža vedno skrb — ne zase, ne toliko za svoje — za občino, kje bo dobil kredite, denar za ceste, mostove, regulacije, vodovod, elektrifikacijo, stroje, živinorejo itd. Ponovno in ponovno se obrača na naše vodilne može, jih prosi, roti — dajte, dajte, potrebujemo. Naši ljudje potrebujejo dela — kruha. In ko nekaj doseže, s kakšnim veseljem pokaže prijateljem, rekoč: pogledj, zopet nekaj od g. ministra, od g. bana za naše ljudi — za naš kraj. To je edino njegovo zadoščenje in plačilo. Hvaložnostni niso. Nihče ne vidi koliko dela, koliko skrbi; vsak samo pričakuje — zahteva. — Naš jubilar se je rodil 1. maja 1890 na Zvabovem pri St. Jerneju, kjer še danes s ponosom gospodarji. Njegova gostoljubnost in darežljivost njegovega mesta daleč naokoli znana. Kadar ga obiščejo prijatelji, se sodi v njegovi zidnici suše. — Posestvo je prevzel že v zgodnji mladosti od svojega očeta, katero pa stalno izboljšuje. Že kot mladenič se je začel udeleževati v prosvetnih organizacijah. Dalj časa je bil predsednik Prosvetnega društva, načelnik Orla, sodeloval pri prosvetni godbi. Stalno se je udeleževal v za-

družnih organizacijah, kjer je bil predsednik Hranilnice in posojilnice in večkratni odbornik. Sedaj je načelnik živinorejske selekcijske zadruge, katero že več let z uspehom vodi, je predsednik krajevne JRZ, odbornik pri cestnem odboru. Že tretjič pa je izvoljen za župana in na tem mestu se je tudi srečal z Abrahamom. Težko je naštetiti vse organizacije in ustanove, kjer naš jubilar sodeluje, pomaga in gradi. Oprosti nam, dragi jubilar, da smo malo spomnili javnost na ta redko zaslužen jubilej. Vsi številni prijatelji in znanci kličemo iz vsega srca: Bog Ti daj dočakati še mnogo mnogo let!

Zagorje ob Savi. Smrt letos v naši fari neusmiljeno kosi v zadnjem času sta umrli splošno znani Jože Hostnik in verna krščanska ženar Marija Farčnik. — Z našim vodovodom imamo še zmeraj težave. Občina se trudi, da bi položaj izboljšala in upajamo, da se ji bo to tudi posretilo. — Naša Ljudska gospodarska zadruga je imela preteklo nedeljo svoj občni zbor, na katerem so člani mogli zvedeti razveseljiv napredek.

Dolenjske Toplice. Prosvetno društvo je priredilo v nedeljo predstavo dveh kulturnih filmov: Pogreb nadškofa dr. Jegliča in Mladinski dnevi v Ljubljani. Ljudstvo je oba filma gledalo z velikim zanimanjem in je dvakrat napolnilo dvorano. — FO pa je ob tej priliki zaigral za odhodnico treh svojih članov k vojakom: Kakršten gospod — tak sluga, burko iz vojaškega življenja. Občinstvo je z zadovoljstvom nad filmi kakor nad igró zapuščalo dvorano. Pri poslovilnem večeru pa se je FO odsek poslovil od odhajajočega sedanjega vestnega tajnika Franceta Medica iz Podturna, od člana Avguština Jožeta iz Podhoste in Franca Kreseta iz Sel z željo, naj tudi v tujini ostanejo zavedni slovenski tjanje.

Smartno pri Litlji. Higijenski zavod iz Ljubljane je priredil v tednu od 28. aprila do 4. maja v naši šoli enotedenski higijenski tečaj. Vodili sta ga zaščitni sestri g. Klementičeva in gđ. Javornikova. Vsak večer so bila predavanja iz zdravstva, podprta s filmom ali skioptičnimi slikami, katerih se je udeleževalo izredno veliko število poslušalcev. Čez teden pa so sestre obiskovale po vsej naši fari dojenčke, dajale materam nasvete in razdeljevale siromašnim milo, plenice, zdravila in drugo. Higijenski zavod je s tem tečajem storil res veliko dobrega v naši fari, za kar se mu na tem mestu najtopleje zahvalujemo. Posebno zahvalo smo dolžni tudi obema zaščitnim sestram, ki sta

Ko se je mali vitez do siteda nagovoril, je začel izpraševati Kellinga, kako se je njemu godilo, ta pa je podrobno odgovorjal. Po poroki sta bivala na meji Kurlandije. Godilo se jima je tako dobro, da bi se jima tudi v nebesih ne moglo bolje. Kelling je natanko vedel, ko je jemal Kržišo, da jemlje »nadzemske bitje« in tega mnenja dosihmal ni spremenil.

Gospod Zagloba in Volodijovski sta se po tem izražanju spomnila nekdanjega Kellinga, ki se je vedno izražal dvorljivo in izbrano. — In sta ga začela znova objemati: ko pa so slednjč s temi objemi zadostili svojemu prijateljstvu, je vprašal stari blaščič:

»Ali pa se ni temu nadzemskega bitju primeril kak zemski casus, ki z nogami brca in s prstom v ustih sobe išče?«

»Bog nama je dal sina,« je odgovoril Kelling. »In zdaj je zopet...«

»Sem opazil,« ga je prekinil Zagloba, »a tu pri nas je vse po starem!«

Po teh besedah je uprl svoje zdravo oko v malega viteza, ta pa je začel zaporedoma migati z brčicami.

Nataljnji razgovor je pretrgala Kržiša, ki se je prikazala med vrati in rekla:

»Baška proci.«

Takoj so bili vsi v atransko sobo in tam so se zopet začelo pozdravljanje. Kelling je poljubil Baški roke, Volodijovski pa znova Kržiši, obenem pa so se vsi radovedno ogledovali kakor ljudje, ki se že dolgo niso videli.

Kelling se ni skoraj nič spremenil, samo lasje je imel kratko ostrizene, kar ga je delalo mlajšega. Zato pa je bila Kržiša, vsaj tisti čas, silno spremenjena. Ni bila tako šibka in vitka kakor poprej, tudi obraz ji je bil bolj blede, zaradi česar se je zdel mali puh nad njenimi usti bolj temen. Ostale so ji le nekdanje prekrasne oči z neizmerno dolgimi trepančicami in prečnja vedrina v

obličju. Toda njene poteze, nekaj tako čudovite, so izgubile prejšnjo nežnost. To je bilo morda sicer le začasno, vendar si je Volodijovski nehoté dejal, ko jo je gledal in primerjal s svojo Baško:

»Za božjo voljo, kako sem se moral v to zaljubiti tam, kjer sta bili obe skupaj? Kje sem imel oči?«

Nasprotno pa se je zdel Baška Kellingu prekrasna. Saj pa je bila tudi krasna s svojim plavim, vihravim čopom las, ki ji je padal na obrvi, s svojo poltjo, ki je izgubila nekoliko rdečice in je postala po boleznih podobna evetnemu listku bele rože. Zdal pa ji je bil obrazek od radosti nekoliko zarde in njene delikatne nosnice so se hitro gibale. Zdelo se je tako mlada, da, skoraj nedorasla, in ne prvi pogled bi človek sodil, da je kakih deset let mlajša od Kellingove.

Toda njena lepota je vplivala na čustvena Kellinga na ta način, da je še z večjo rahločutnostjo začel misliti na ženo, zakaj čutil se je glede nje krivega.

Obe ženi sta si bili še vse povedali, kar si je bilo v tem kratkem času mogoče povedati, zato je sedaj vsa družba sedla pri Bašini postelji in začela zbuhati spomine na prejšnje čase. Toda razgovor ni tekla gladko; bile so namreč v teh nekdanjih časih različne koeljive zadeve; zaupnosti gospoda Mihaela s Kržišo in ravnodušnost malega viteza nasproti zdaj ljubljani Baški in različne objube in različna obupavanja. Bivanje v Kellingovem dvorcu je imelo za vse svoj čar in pustilo za seboj prijeten spomin, toda govoriti o tem je bilo nerodno.

In res je krenil Kelling v kratkem s besedo drugam.

»Nisem še omenil,« je dejal, »da sva se po poti oglasila pri gospodi Skrzetuskih, ki nju dva tedna niso hoteli spustiti naprej in so naju tako gostili, da bi nama tudi v nebesih ne moglo biti boljše.«

»Pri milem Bogu, kako se godi Skrzetuskim?« je zaklical gospod Zagloba. »Ali sta tudi njega našla doma?«

»Naša sva ga, ker je bil prišel za nekaj časa od gospoda helmana s tremi starejšimi sinovi, ki služijo v redni vojski.«

»Skrzetuskih nisem videl, odkar sva se poročila,« je rekel mali vitez. »On je bil sicer tu na Divjih poljanah in tudi sinovi so bili z njim skupaj, toda ni naneslo, da bi se bili sestali.«

»Strašno že vsi tam hrepenjo po tebi, gospod!« je rekel Kelling in se obrnil h gospodu Zaglobi.

»Dà, in jaz po njih!« je odvrnil stari blaščič. »Toda to je tako: če sedim tukaj, se mi kolca po njih; če pojdem tja, se mi bo kolealo po tej podlasi... Tako je naš šloveško življenje, da če ne pihva veter v eno uho, pihva v drugo... A najhujše je siroti, zakaj če bi jaz imel kaj svojega, bi ne ljubil tujega.«

»Še lastni otroci bi te, gospod, ne ljubili bolj kakor mi,« je odgovorila Baša.

Ko je gospod Zagloba to slišal, se je zelo razveselil; pregнал je težke misli in postal takoj dobre volje. Zajel je torej nekolikokrat globoko sape in odgovoril:

»Ha, neumen sem bil tedaj pri Kellingu, ko sem namreč za vaju snubil Kržiško in Baško, nase pa nisem mislil. Še je bil čas...«

Tu se je obrnil k ženama:

»Kar priznajte, da bi se bili obe vame zaljubili in da bi bila vsaka izmed vaju rajši vzela mene nego Mihaela ali Kellinga.«

»To se razume!« je zaklicala Baša. »Tudi Haška Skrzetuska bi me bila svoj čas rajši imela. Ha, zgodilo se je! To mi je žele zastavna ženska, to ni nobena prekija, ki Tatarjem sobe izhaja! Ali je ona tam zdrava?«

»Zdrava; samo nekoliko potrta je, ker sta jim srednja dva sinova ušla z Lukova iz šol k vojaki,« je odgovoril Kelling. »Skrzetuski sam je šo

se trudili in z naveti, predavani in darili pomagali našim siromašnim družicam. Takega tečaja ni še želimo. — Protituberkulozna liga je ustanovila v Litiji protijetični dispanzer z rentgenskim aparatom. Dispanzer se nahaja poleg predilnice in je odprt vsak dan od 10 do 12 popoldne. Ob torkih in petkih pa se vršijo brezplačni rentgenski pregledi. Ta protijetični dispanzer je bil nujno potreben, ker je v našem okraju jetika zelo razširjena. — Napeljava banovinske elektrike se je nekam zavlekla. Transformator je sezidal in tudi drogoval se postavljajo. Živimo torej v upanju, da bomo kmalu svetili z banovinsko elektriko. — Po dolgem počitku so se spet oglasili mrtnivaki zvonovi. Umrla je Muravec Helena iz Ustij. Naj počiva v miru!

Kostanjevica. Predzadnje nedeljo smo zborovali. Glavni tajnik Kmečke zveze nam je temeljito razložil, kako je potrebno, da smo v sedanjih težkih dneh složni in enotni v vsakem svojem delu. Oklenimo se zopet Kmečke zveze in v njeni veliki moči bomo izvojevali uspeh za uspehom. Oblast bi prosili, da bi za našo dolino nakazala več brezplačnih vozovnic za prevoz živil.

Dob pri St. Vidu pri Stični. Preteklo nedeljo je naše gasilsko društvo uprizorilo Korzetovo veselo igro: »Micki je treba moža«. Igra je uspela kljub temu, da so bili igralci večinoma sami pri vajah, ker je bil naš bivši režiser zaradi stanovskih dolžnosti zadržan. — Letina še precej dobro kaže. — Prejšnji teden sta se poročila g. Bregar Franc, tajnik KKZ v St. Vidu in gđ. Kastelic Katarina, trgovka z mešanim blagom. — Obilo sreče!

Sv. Gregor. Ko je v deželo prihajal cvetoči maj, smo spremljali k večnemu počitku Ivana Grudna iz Brinovice. Bil je ustanovni član tukajšnje gasilske čete ter nad 50 let cerkveni pevec. Pokojniku, ki je bil zvest čitatelj naših listov ter vsakozni odločnega katoliškega prepričanja, mu želimo večni pokoj. — V nedeljo, 19. maja ob 3 popoldne bo uprizoril »Pevski odsek« ljudsko igro »Deseti brat«. Pred igro pa zapoje pevski zbor nekaj krasnih narodnih pesmi. Ker je ta predstava na našem odru zadnja v tej sezoni, še prav posebno vabljeni.

St. Vid pri Stični. 60 letnico svojega življenja bo obhajal dne 12. maja spoštovani posestnik Janez Illovar (Pribolov Johan) v Temenici. Je tudi cerkveni ključar podružnice sv. Lenarta v Pungartu in si je mnogo prizadeval za prenovljenje. Kdor koli prosil za pomoč, je takoj prvi pripravljen s svojim darom. Zato je

Poromajte h Gospe zdravja v Ponikve

Na binkošno nedeljo bo v Ponikvah prvičkrat lepa slovesnost: Apostolstvo bolnikov bo priredilo romanje bolniških ljudi, kakor tudi zdravih, ki hočejo od Marije izprostiti zdravja za druge. Prva in edina cerkev, ki je posvečena v Sloveniji Gospe zdravja, je v Ponikvah. Ta cerkva je tudi sedež Apostolstva bolnikov, ki ima že blizu 6000 članov iz vseh krajev, kjer bivajo Slovenci.

Na binkošno nedeljo dne 12. maja t. l. bo prvo romanje h Gospe zdravja v Ponikve. Spored bo tale: Zjutraj ta dan spovedovanje, ob 8 prva sv. maša s pridigo, ob 9 blagoslov nove slike, sv. maša s pridigo, Po sv. maši zborovanje v parku pri kapelici luške Matere božje. Spored: Pozdrav, poročilo Apostolstvu bolnikov, govor o bolniških in mistionih in o skrbi za bolnike. Popoldne ob 3 v cerkvi govor: »Bolezen, najdražji zaklade, nato litanije Matere božje in sklep.

Iz Ljubljane gre vlak ob 3.15. Zadnji trije vagoni gredo proti Kočevju. V Predosljah je treba izstopiti, kjer bodo čakali vozovi za tiste, ki se prijavijo. Avto bo vozil iz Ljubljane po prihodu gorenjskega vlaka izpred glavnega kolodvora ob 7.30. Toda avto bo vozil le tedaj, če se priglasil vsaj 20 oseb pred soboto, t. j. do petka zjutraj, kar bomo v sobotnem »Slovenec« javili. Vlak vozi iz Dobrepolj ob pol 2 in ob 7 zvečer.

Slovesnost se bo vršila ob vsakem vremenu. Če bo slabo vreme, se bo izvencerkveni sestanek vršil v dvorani Zdravstvenega doma.

prav, da izrekamo jubilatno ob njegovi 60 letnici: vsa čast! — Ono nedeljo smo imeli lepo predavanje »Boj proti alkoholu«. Predavanje je bilo dobro obiskano.

Kolovrat. Pred velikonočnimi prazniki so neki brezvestnejši na Dolgem brdu ob križpotju razbili križ. Ljudje so bili zaradi tega zelo razburjeni. — Pa komaj se je to dejanje nekoliko pozabilo, je neznan hudobnež naredil drugo bogokrunstvo. V noči od 28. na 29. april je na hribu med Borjem in Strmo njivo s silo odtrgal razpelo, ga razbil in razmetal. Na vse

je ta zločin napravil ogorčen vtis. Saj si ne moremo misliti bolj gnusnega početja in za zločinca tudi ne večjega greha, kot je tako dejanje. Naj se hudobnež v svoji duševni omejenosti zave, da za svoje zverinsko delo ne bo ušel kazni večnega Sodnika. — Naš g. župnik so se zaradi boleznih spet morali zateči v bolnišnico in se podvrželi operaciji, ki je menada dobro uspela. Bog jim daj kaj kmalu popolno zdravje!

Zaplana nad Vrhniko. Ze ož velike noči ni v enozadrenici v Logu pouka. Prejšnja učiteljica je zbolela, druge učne moči pa ni. Zbog ko smo se toliko trudili, da smo sezidali novo šolsko poslopje, zahtevamo od merodajnih činitelj, naj nam pošljejo učno moč, da naši otroci ne bodo ostajali brez šolskega pouka. — Letošnje celodnevno češčenje Presv. Reinjeza Telesa je prišlo ravno na nedeljo. Kar vrstilo smo se. Ves dan se je v cerkvi molilo in pevalo. — Kljub težkim časom smo se odločili, da bomo letos popravili župnišče in smo že začeli vse potrebno pripravljati. Malo tlake in nekoliko dobre volje, pa bo šlo!

Raka pri Krškem. Dne 1. maja je poteklo 10 let, kar je kot pismošnja pri tukajšnji pošti uslužben Anton Kociper iz Rake. Možu, ki ima tudi z našim časopisjem dokaj posla, želimo, da bi v splošno zadovoljnost opravljal svojo službo še dokaj let! — Dne 8. maja praznuje 82. rojstni dan Anton Jordan iz Jelenka, stari oče župnika v Središču g. p. Leona Božiča. Priletnemu očetu, ki pa je kljub visoki starosti še ves živahen, naj nakloni Bog še mnogo blagoslovljenih let! — Ono noč je nenadno odšla v večnost Ana Zibert, po domače »Lenartovka« iz Rake. — Te dni je odhajal iz zvonika župne cerkve, kjer nameščajo novo ogrodje za zvonove, ključavničar Franc Narat. Iz zvonika padli les ga je zadel na glavo, da je bil na mestu mrtev. — Bog bodi umrlima milostljiv sodnik!

Hinjje. Dne 22. aprila je umrl dolgoletni naročnik »Domoljub« Blatnik Franc, po domače Matijec z Viseja. Mož je bil invalid, komaj je okrog hiše hodil z dvema palicama, a vendar je bil vsako nedeljo pri sveti maši v, nad eno uro oddaljeni farni cerkvi. Tako je bilo tudi v nedeljo 21. aprila. Po maši se je nekoliko ustavitil v trgovini in pri sinu, ki tam služi, popoldne pa je šel na voz. Toda konji, so se v hudem klancu in ovinku pod farno

vesel, da sta mladiča tako domiselna, toda mati, je pač mati!

»Ali imajo tam mnogo otrok?« je vprašala z vzdihom Baša.

»Dečkov je dvanajst, zdaj pa se je začel lepi spol.« je odgovoril Kelling.

Nato gospod Zagloba:

»Ha, poseben blagoslov božji je nad to hišo! Vse sem pesloval v svojem naročju kakor pelikan... Moram srednjima dvema ušesa naviti, zakaj če sta že nameravala uiti, naj bi bila utekla sem, k Mihaelu... Čakajte no, to je moral splesti Mihael z Jaškomi! Tako mravljišče vam je bilo tam, da so se očetu imena mešala. Vrane pa na pol milje ne ugleda nobene, ker so jih navihane vse posretile s puškami. Da, drugo tako žensko je treba z lučjo iskati! Če sem ji včasih rekel: »Halška, paglavci mi doračajo, treba mi je nove zabave!« se je sicer nekako obregnila name, a ob času je bilo, kakor bi kdo zapisal! Mislite si: tako daleč je prišlo, da če katera ženska v okolici ni mogla pričakati otroka, si je od Halške sposodila obleko — in je pomagala, kakor ni je Bog mil!...«

Vsi so se zelo začudili, tako da je za trenutek nastal molk, potem pa se je nenadoma oglašil mali vitez:

»Baška, ališiš?«

»Mihael, tiho bodi!« je odgovorila Baša.

Toda Mihael ni hotel biti tiho, ker so se mu razne zvijačne misli podile po glavi. Zlasti pa se mu je zdelo, da bo mogoče pri tej stvari urediti še drugo, prav tako važno zadevo; zato je začel govoriti kar tako, kakor bi se mu prav ne hotelo, kot o najboljši vsakdanji stvari:

»Pa bi bilo res prav, da bi obiskali Skrzetovske! No, njega sicer ne bo, ker odide k helmanu, toda ona je razumna in nima navade, skušati Gospoda Boga, zato ostane doma...«

Tu se je obrnil h Kržiši:

»Pomlad prihaja in z njo lepo vreme. Sedaj je za Baško še prezgodaj, toda nekoliko pozneje

bi se morda res ne protivil, ker je to prijateljska dolžnost. Gospod Zagloba bi vaju obe tja odvedel, na jesen pa, ko se tu pomiri, bi tudi jaz za vami prišel...«

»To je pa res izvrstna misel!« je zaklical gospod Zagloba. »Jaz moram itak iti, ker sem jih že z nehvaležnostjo nakrmil. Ha, pozabil sem, da so še na svetu! Kar sram me je!«

»Kaj praviš ti, gospa, k temu?« je vprašal Volodijovski in gledal pozorno Kržiši v oči.

Toda ta je s svojim navadnim mirom čisto neprichakovano odgovorila:

»Rada bi šla, a to en more biti, ker ostanem v Kamencu pri svojem možu in ga nikakor ne zapustim.«

»Za božjo voljo, kaj ališim?« je zaklical Volodijovski. »Ti, gospa, ostanem v trdnjavi, ki bo gotovo oblegana, in sicer po sovražniku, ki ne pozna prav nobene obzirnosti. Nič ne bi rekel, če bi imela biti vojna s kakšnim vlnudnim sovražnikom, toda tu bomo imeli opraviti z barbari. Ali pa ti veš, gospa, kaj pomeni zavzetje mesta, kaj je turško ali tatarsko ujetništvo. Lastnim ušesom ne verjamem!«

»Pa vendar ne more biti drugače,« je odgovorila Kržiša.

»Kelling,« je obupno zaklical mali vitez, »kaj si se tudi ti še dal obvladati? Clovek, imej Boga v srcu!«

»Dolgo sva premišljevala,« je odgovoril Kelling, »in je pri tem obstalo.«

»In najin sin je že v Kamencu pod varstvom neke moje sorodnice. Ali bo Kamence res zavzel?«

Tu je Kržiša dvignila svoje krasne oči proti nebu.

»Bog je tudi od Turka močnejši, ne bo prevaril našega zaupanja! Ker pa sem prisegla možu, da ga do smrti ne zapustim, je zato moje mesto pri njem.«

Mali vitez je prišel v strašno zadrego, ker je vse kaj drugega pričakoval od Kržiše.

Baša pa, ki je že takoj v začetku razgovora opazila, kam Volodijovski meri, se je zvito smehljala, sedaj pa je uprla vonj svoje bistre oči in rekla:

»Mihael, ali ališiš?«

»Baška, tiho bodi!« je v najvišji zmedenosti zaklical mali vitez.

Po teh besedah se je začel ob oboje ozirati na gospoda Zagloba, kakor bi od njega pričakoval realitve, ta izdajalec pa je nenadoma vstal in rekel:

»Treba je misliti tudi na kako okrepčilo, zahaj človek ne živi od same besede.«

In je šel iz sobe.

Gospod Mihael se je pognal za njim in mu zastopil pot.

»No, in kaj zdaj?« je vprašal Zagloba.

»No, kaj?«

»Naj to Kellingovo krogle bijejo! Za božjo voljo, kako naj ne pogine ta ljudovlada, ko vladajo v njej ženske?«

»Ali si ti, gospod, res nič ne izmisliš?«

»Če se žene bojiš, kaj naj si potem izmisliš? Ukaži kovaču, naj te podkuje — pa bo!«

Nadaljevanje prihodnjici.)

URE vseh vrst, najlepša darila za birmance po najnižjih cenah pri trvdki

A. Božič, Ljubljana

Frančiškanska ulica 3

Kupuje staro zlato po najvišjih cenah.

Dolžnost vsakega katoličana je, da širi versko časopisje. »Bogoljub« mora postati versko glasilo v sleherni slovenski družini!

Kakšna cena živine bi odgovarjala kmečkim potrebam?

Kmetijska zbornica donavske banovine je na ravnanje za sisanje trgovino naslovila spomenico, kjer poudarja, da današnja cena goveje živine ne odgovarja. Po dolgotrajni zimi in pomankanju živinske krme se suha živina na domačem trgu plačuje po zelo niskih cenah, ki so v velikem nasprotju z običnim porastom cene in s prilikami na tujih tržiščih. Tudi cene pitani živini (govedu in svinjam) ne odgovarjajo. Pitane svinje se prodajajo po 10—11 din za kg, pitana goveja živina pa po 6—7 din za kg. Z ozirom na ceno živinske krme in drugih dražjih pripomočkov pri umni živinoreji bi morali živinorejci dobiti za pitano svinje vsaj 15 din za 1 kg žive teže, a za pitano govejo živino vsaj 11—12 din, kajti sicer imajo živinorejci pri pitanju zgubo.

Da ne bi prišli kmetovalci v težak položaj, ko morajo prodajati živino v izgubo, in da ne bo trpelo celotno gospodarstvo zaradi znižanja števila živine, Kmetijska zbornica donavske banovine smatra za potrebno zvišati ceno živine in priporoča, da se iz fonda prejšnjega Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine podeljujejo izvozne premije, pa tudi država naj živino odkupi za potrebe naše vojske.

Žina je tudi dobila tiskano vabilo z natančnim dnevnim redom sv. misijona. Vsak večer se bo oglašil s Homea močnimi homčki veliki zvon in klical ljudi k molitvi in pokorji: »Delajte pokoro, zakaj nebeško kraljestvo se je približalo!

Vojnik pri Celju. Sv. birma je bila pri nas v nedeljo, 5. maja. Sprejema prevzvišenega so se udeležili člani FO in DK v krojih, zastopniki občin, gasilci iz Vojnika in Škofje, vasti ter obilo franov. Zakrament sv. birme je prešlo nad 800 birmancev. — Tukajšnja občina je potom banske uprave nabavila moko po znižani ceni. Moka se bo delila v trgovini Mavri.

Pobrezje. Umrla je Marija Ažman, zvesta naročnica »Domoljubac in vneta razbirjevalka dobrih časopisov. Z živim zgledom in če je bilo treba, tudi z odlično in možato besedo je vselej in povsod pripravljala lepo, krščansko življenje po naukih sv. Cerkve. V tem je bila naravnost vzosa sodelavke pri Katoliški akciji. Naj Vsemogočni njena dobra dela dobro poplača v nebesih!

Bogojina. Dne 28. aprila je bila ustanovljena krajevna kmečka zveza. Na ustanovnem občnem zboru smo imeli izvrstnega govornika profesorja Potokarja, ki nam je v lepih besedah razložil pomen kmečke zveze v današnjih dneh. Izvoljen je naslednji odbor: načelnik Franc Šabjan, podnač. Ivan Casar, tajnik Franc Horvat, blagajnik Jožef Vogrin, predsednika Štefan Puhar in St. Pučko, razsodišč.: Karel Šumak, Štefan Berden in Frnc Ošljaj.

Dolnji Logatec. Zvočni kino Društveni dom bo predvajal ob binokostnih praznikih največji vefelim v acravnih barvah »Robin Hood«. Predstave bodo: v četrtek 9. maja, petek 10. maja, sobota 11. maja samo ob pol 9 zvečer. V nedeljo in ponedeljek t. j. 12. in 13. maja pa ob pol 5 pop. in pol 9 zvečer, v torek 14. maja ob pol 9 zvečer. Opozarjajo se vsi prijatelji lepih filmov od blizu in od daleč, da ne zamude ugodne prilike.

Kmečka žena, drži se!

Jedro našega naroda je kmečki stan, iz katerega izvirajo ali se vsaj obnavljajo vsi drugi stanovi. Zato je največjega pomena, da ostane ta stan zdrav in čvrst. A njegovo zdravje in moč sta predvsem odvisna od njegovega ženstva, da se kmečko žensvo v vedno večji meri odtujuje in izneverja kmečkemu stanu. Zakaj v mesta in tovarne ne beže samo delavske in kočarske hčere, marveč tudi deklete z dobrih kmetij.

Posebno značilno pa je, da marsikateri kmečki fant, naj si ima tudi lepo domačijo, vedno težje najde polnovredno nevesto, in dajejo kmečka dekleta prednost uradniku, obrtniku ali boljšemu delavcu. Če vprašate dekleta, kaj jim vendar tako odbija v življenju kmečke gospodinjne, vam odgovore približno takole: Kmečka žena mora noč in dan garati in biti vedno umazana. Ne more imeti

Bolni na pljučih!
Tišči že ozdravljeni!
Zahvaljevali tako knjigo o moji novi umetnosti prehranjevanja
ki je že marsikoga rešila. Ona mora poleg vsakega načina življenja pomagati, da se bolezen hitro premaga. Nočno znojenje in kašelj prenehata, teža telesa se zviša ter po pospešeni ccazoma bolezen preneha.

Resni moške
zdravniške vede potrjujejo prednost in moje metode in jo radi priporočajo. Cimprej začnete z mojim načinom prehranjevanja, tem bolje.

Popolnoma zastoj in poštnine prosijo
dobite mojo knjigo, iz katere boste črpali mnogo koristnega.

Pišite takol
zadostuje tudi dopisnica, na spodnji naslov:
Zbiralnica za pošto:
ERNST PASTERNAK, Berlin S. O.
Michaelskirchplatz 18, Abt. Z. 488.

cerkvijo splašili: vsi, ki so bili na vozu so padali in se težko poškodovali. V Novo mesto so odpeljali v bolnišnico Blatnika, njegovo ženo in še staro Tomaževo teto z Visejca. Ženski, ki nista imeli tako hudih poškodb so sprejeli v bolnišnico. Matijčevemu očetu je počila lobanja, odpeljali so ga domov in je prav pred domačo hišo izdihnil. Pokojni je bil vseskozi pošteniak in globoko veren »Domoljub« je bil njegov najljubši prijatelj, komaj ga je čakal: vsega je prebral. Ko so hodili po hišah agitirali za naše časopisje je rekel: »Ni bilo treba priti, saj ga bom gotovo naročil. Da pa ne boste zastojni prišli v hišo, bom naročil pa še »Bogoljubac. Saj dobrega berila ni nikdar premalo v hiši: Bog mu hodi tisočero plačnik!

Homec. Na Homecu bo od 12.—19. maja t. l. sv. misijon. To bo sedaj četrti sv. misijon v župniji Homec. Kakor vse prejšnje sv. misijone bodo vodili tudi letošnji sv. misijon gg. lazaristi iz Ljubljane. Prišla bosta g. Janez Zdravlič in dr. Ant. Kolarič. Zanimivo je, da se je vršil prvi misijon v istem času kakor se bo vršil letos, o binokostnih praznikih. Ravno to je bilo vzrok, da so se ljudje zelo polno številno udeleževali sv. misijona. Upamo, da se bodo tudi letos župljani polnoštevilno udeleževali sv. misijona. Pripravili smo se nanj z molitvijo, devetdnevno, s cerkvenimi govori, vsaka dru-

žedno urejenega stanovanja, ker jo silijo druga dela v hlev in na polje. Zanemarjati mora iz istega vzroka celo lastne otroke. Precej kmečkih moš z ženo surovo ravna in je marsikateremu več za dobrobit živine in gospodarstva, kakor pa ženo in otroke. Kmet, če ga zadene nesreča pri živini ali slabi letini, običajno ne dobi podpore, kakor jo dobivajo na pr. brezposelni, in po moževi smrti kmečka žena ne dobi pokojnine.

Vse to je resnica, in če ženske že prej niso začele bežati iz kmetstva, je bilo to samo zato, ker se svojega položaja niso zavedale, odnosno ni bilo videti nobene možnosti, nobenega izhoda v drugačne razmere. Industrija, sodobna prometna sredstva, tisk, kino in radio so zanesli vent o udobnem življenju drugih slojev do zadnjega gorskega zatišja in na široko odprli ne sicer polji v to življenje, pač pa pot beganja za njim. Mnogo tega, kar vleče kmečka dekleta v mesto, v tovarno, se seveda večinoma izkaže kot privid, prevara. Vendar pa vse slabe izkušnje niso več v stanu pomagati odpor proti trpinski usodji kmečke gospodaje.

Je nekaj resnice, da se neredko delavna moč kmečke žene precej izkorističa. V tem, ko velja drugod osemurni delavnik, dela kmečka gospodinja 16—18 ur na dan. V najhujšem delu se za počitek niti ne slede. Ni čuda, da je potem med kmečkimi ženskami toliko smrtnih primerov ob porodih, toliko obolenj v drobovju in drugod. Če hočemo naš kmečki stan obvarovati pred usihanjem njegovih življenjskih sil, je treba kmečko ženo razbremeniti, izboljšati njen položaj in njenemu delu priznati tisto ceno in tisto spoštovanje, ki ga zasluži.

Kako bi se to doseglo, naj razmišljajo poklicni strobovzniki. Noben član družine ne bi smel prepuščati gospodinjji, da izvrši zanj katero koli delo, ki ga s sin lahko opravi. Nasprotno bi morali vsi gledati na to, da mater-gospodinjo razbremenimo in ji pomagajo pri njenem delu.

Kmečki stan — prvi stan, neodvisen in svoboden, zemlji in nebu najbližji, glavni čvar narodnih posebnosti in porok narodove bodočnosti. Kmečka gospodinja — polnovredna gospodarica lastna domačija in spoštovana mati družine. Tako bodi!

Kdor svoj materni jezik zavrže ter ga pozabi in zapusti, je zmedenemu pijancu podoban, ki zlato v prah potepta in se ve, koliko škode si dela.

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

zadruga z neomejenim jamstvom

Ljubljana, Miklošičeva cesta 6

v lastni palači

obrestuje hranilne vloge **najugodnejše**
Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas izplačljive

obrestuje po **4%**; proti odpovedi po **5%**

Nekaj o denarju

Draginja naravná, celo se dvigajo, vsak čuti, da je kršteno ono ravnanje, ki smo ga tih prej vajeni. Denar izgublja na veljavni, saj vidimo po izkazu Narodne banke, da je čim dalje več bankovcev v obtoku. Ne glede na to pa velja še vedno izrek: »Denar je sveta stvar«. Tu seveda ni misljen kak drobšč iz železa, aluminija ali bakra, temveč zlat denar. Splošno je znano, da je zlato najprimernejše sredstvo za izmenjavo blaga. Vzrok temu je v tem, da je zlato primeroma redka kovina, ki se skoraj enakomerno pridobiva in ni torej nevarnosti, da bi zaradi tega padla cena zlata. Zaradi redkosti in drugih lastnosti ima zlato trajno vrednost. Ta gospodujoči polovici zlata se kaže ravno dandanes in vse države, ki ga nimajo, občutijo vedno bolj dragino.

Mnenje, da se more izhajati brez denarja, na pr. da se izraža svinjska mast, v zameno pa da se prejmejo orgelice, je že davno ovrjeno. S propastjo denarja, bi padla zamenjava blaga na nizko stopnjo davno preteklih časov. Temu stanju se moremo približati, če bo v Evropi divjala vojna.

Kaj je torej denar, da brez njega ne moremo več izhajati? Denar ni nobena novodobna pridobitev, saj so poznali denar vsi narodi. Čim se je med njimi pričela trgovina — zamenjava, so občutili potrebo, da najdejo primeren predmet, ki bi jim služil kot sredstvo zamenjave. Ker v prvotnem stanju kovin niso poznali, so uporabili v to svrhu različne predmete. Tako so na pr. Slovani imeli platno kot denar. Pastirski narodi živino, itd. Sebe ko so spoznali kovine, so uporabljali železo, baker, srebro in zlato. Dandanes pa je v uporabi — papir. Toda papirni denar mora biti krit z zlatom, če naj ima splošno veljavo. Običajno je krit 30% do 40% z zlatom.

Prdnost, ki ga ima zlato je v tem, da pomeni že majhna količina zlata veliko vrednost. Zato se je prvotno zagovarjalo stališče, da mora imeti denar gmotno vrednost. Spov, iz katere je denar kovan, mora imeti toliko vrednost, kot je označena na denarju samem. Ta način je bil najbolj pravičen.

Vedno večja trgovina pa je zlato nekako nadomestila s papirnatim denarjem, bodisi bankovci ali pa z nakaznicami. Deloma se je to izvršilo, ker se papir lažje prenaša na velike razdalje, deloma pa iz razlogov varnosti. Kjer je pa trgovski in osebni promet posebno živahen, pa se ne uporabljajo niti bankovci, ampak čeki. Ček je prav za prav nakaznica, na podlagi katere izplača banka denar. Če tudi je v obtoku veliko bankovcev, ni to še nič slabega, če ima Narodna banka odgovarjajočo množino zlata ali srebra. Ako tega ni, potem je bankovec le lep naslihan kos papirja.

Nekateri se niso zadovoljili s tem, da mora imeti denar lastno vrednost, ampak so zagovarjali stališče, da je denar vse to, kar država proglasi za denar. Oblast torej proglasi nekaj za denar s tem, da izjavi, da je dotična stvar zakonito plačilno sredstvo. Tega nauka so se države prav pridno posluževale s tiskanjem bankovcev. Vendar ima tudi tiskanje bankovcev svojo mejo, če je le preveč papirja, se njegova vrednost zmanjša na ta način — da postane zato blago dražje. Z drugimi besedami povedano se pravi, da

Za pomlad in poletje 1940

Vam nudí železnina in zaloga poljedelskih strojev

FR. STUPICA, Ljubljana

Gospodstva cesta 1

ves stavbeni material: Trboveljski cement, betonsko in drugo železo, pločevino, lepenko, štorje, mreže za ograje, razne črpalke in cevi, kotle vseh vrst, stavbeno okovje in orodje, vse predmete za kopalnice, itd., slamosreznice, mlatinice, poszemalnice in dr.

Samosprodaja »DEERING« kosilnic. Velika zaloga ličnih kletk. Kuhnjska posoda, razstreljivo, rakete, topiči, čebelarске potrebnice. Ponudite v nakup čebelni vosek!

Beg iz vasi

Na tozadevali članek iz učiteljskih krogov smo zdaj prejeli spet iz učiteljskih vrst sestavek. Članek proučujemo, ne da bi zavzeli kakršno koli stališče.

Bes je lopo, če živi učiteljstvo tesno povezano z vaškim življenjem in dogajanjem. Nč ne ugovarjam temu. A koliko je krajev, kjer bi bilo učiteljstvo na razpolago prijazno, domače stanovanje in hrana, za katero bi se mu ne bilo treba toliko ubijati. Kmet — kje služujem, je tako — ima dovolj krompirja, kajti E dr., a ti tega ne proda. Učiteljica pa išči in stikaž za takimi potrebščinami kakor berač od hiše do hiše. — Da bi vsaj v nedeljo sedla v miru h kosilu v prijazni domači hiši, ji pač ni zameriti, če je ne vzdrži ob dnevu, ki je namenjen odpočitku vseh, na vasi.

Nedelja je edini prosti dan, ob katerem si morejo zlasti mlade učiteljice ogledati tudi druge kraje v bližnji ali daljni okolici. So pa tudi kraji, ki so tako oddaljeni od farne cerkve, da pač učiteljica odide v drug prikladnejši kraj, da more zadostiti nedeljski dolžnosti.

Nas vabijo zabave? Morda eno ali drugo. Mnoge pa imajo skrbi, da si pripravijo nekaj prigrižka za čez teden, ker doma je štedilnik in so druge priprave in potrebna sredstva. Tu pogledajo po svojih starih, bratih in sestrah, ki še morda študirajo in so navezani na njeno podporo in pomoč. Nekateri obiskujejo kake otroške prireditve, ob katerih bi našle pobude za svoje delo pri malih. Zanese te morda na grobove onih, ki so ti dali življenje... In so še druge — dušovne zadeve, ki te ženejo k svojim.

Zabave? Ta, ki to piše, je učiteljica pol-

vrednost, kot je natiskana na bankovcu, ne odgovarja kupni moči.

Glede na nalogo, ki jih vrši denar, je denar ne samo menjalno, ampak tudi zakonito plačilno sredstvo. Predvsem pa je denar merilo vrednosti. V denarju se izražajo cene ozirom vrednost blaga. Zlat denar je prav primerno sredstvo za shranjevanje. Vse druge vrste denarja so več ali manj podvržene raznim zamenjavam.

Potreba po denarju z ozirom na razne nadomestke denarja ni povsod enaka. Čeki, menice odvzamejo velik del obkopa denarja.

Med državami, ki imajo velik trgovski promet, se je po vojni uveljavil nov način

nih devet let, ni bila na plesu še nikdar v svojem življenju, v gledališču dvakrat, v kinu trikrat in še to v šolski dobi. Sprebodob pa ji nudi dežela veliko več in jih v mestu ne išče. — Skrb za dom ji ni dopuščal, da bi si mogla nabaviti knjige, ki jih za nadaljnjo izobrazbo nujno potrebuje, doma pa jih najde, ali naj ne zagrabí vsake ugodne prilike?

Učiteljica, ki šest dni gara in se ubija z vaškimi otroci, ki jim da vso svojo ljubezen, ki umeva vse njihove krize in išče iz otrok pot v srca njih staršev — saj je za to dobi dolgih zimskih večerov, ko na kmetih ni kaj delati, tudi za roditeljske sestanke so taki večeri prikladni, če šolski okoliš ni velik — menda tudi zasluži en prost dan, ki ga lahko porabi le zase in svoje. Ali ne, če je šest dni pripravljena streči in služiti drugim?

V gostilne naj bi zahajale mlade učiteljice med vaške može kakor šolski upravitelji? Kaj bi rekli oni, ki nas pošiljajo v boj proti uživanju alkohola, če bi se vzgojiteljice naroda zatekale k vinski kapljici in se seznanjale ob njej z vaškimi možmi?

Razumela bi pisca, ako bi se spotikal tudi ob klobučke in dišave in žido ter modne rokavice — drugih nešolanih deklet. Dajte, podeželani, učiteljicam prijazne, tople domove — ne na gostilnah in nad mesnicami, kovačnicami, hlevi in kletmi —, razumevajte njih potrebe in ne odrekajte, ko iščejo pri vas, pa se bodo počutili med vami bolj domače. Dajte učiteljstvu lepo razumeti svoje želje in potrebe, pa bo, kadar ga boste potrebovali, ostalo rado med vami. Pustite pa učiteljstvu prosto voljo, da bo moglo nekje črpati moč za svojo duhovno rast in svoje zdravje. J.N.

izravnavanja medsebojnih terjatev. To je tako zvani kliring. Vsa vplačila, ki naj se nakažejo v drugo državo, se plačajo pri Narodni banki. Narodni banki obeh držav potem izravnata terjatve tako, da se plača dejansko le presežek. Ta način olajša obtok denarja, a vendar ima tudi svoje hibe, ker pomeni lahko zavlačenje izplačil, če ena izmed držav ne poravnava obveznosti. Kliring se zato dejansko ni obnesel v tem smislu, imeti ga morejo s pridom le države, ki ne poznajo težkoš pri poravnavi obveznosti. Če pa se še pri tem dogovarja o tečajni vrednosti denarja, potem nastane lahko velika izguba za državo.

Zgodovina prve poštne znamke

Dne 1. maja je minilo 100 let, odkar je izšla prva prilepljiva poštna znamka. Ne le otroci in malostevilni odrasčeni, ki zbirajo znamke, vsekakor, kogar zanima zgodovinski razvoj in napredek človekovih naprav, bi se moral spomniti izuma znamke, tega majhnega, barvastega, poslikanega papirčka, ki je tako temeljito preobrazil dotakratni poštni promet in ki od tedaj vedno bolj posega tudi na druga področja človekove dejavnosti. Od svojih prvih začetkov, ko je znamka kot nekakšno potrdilo o plačani poštni bistveno pomagala pri ureditvi in poenostavitvi poštne službe, je do danes prevzela še mnogo drugih, nič manj važnih nalog. Postala je glasnica politične samostojnosti ter kulturne in gospodarske zrelosti države. Vsaka nova država se skuša čim prej predstaviti svojemu prebivalstvu in vsemu svetu z lastnimi znamkami. Slovaška, ki se je lani sredi marca osamosvojila, je začetkom aprila že imela svoje znamke. S slikami, ki jih znamka kaže, more biti učiteljica naroda in buditeljica njegovega narodnega ponosa. Pomislite le, s kakšnimi čustvi bi gledali mi znamko s sliko naših mož; Kreka, Slomska, Prešerna. Nekateri države dosledno prinašajo na svojih znamkah slike iz svoje zgodovine, kar za pobiranje jetike, nordijske države so izdale vsaka po en stavek znamk za pobiranje raka, Nizozemska in druge države (tudi Jugoslavija je med njimi) izdaja vsako leto znamke v korist društev za varstvo otrok, večina držav je izdalo že večkrat znamke v korist Rdečega križa itd. itd. Pa tudi za državno blagajno samo je znamka važen vir dohodkov. Države kot so Gdansk, Monaco, San Marino, Andora krijejo velik del izdatkov z izkupičkom od znamk in tudi velike države imajo od znamk velike koristi, saj je znano, da znamkarji kupljenih izrednih znamk ne rabijo za frankiranje pisem, marveč jih devajo kar nerabljene v svoje zbirke.

Medtem ko je bila poštna služba urejena ponekod že v starem veku, se je izoblikovala v modernem smislu šele v pričetku novega veka. — Znamka pa, ki je po današnjih pojmih s pravno službo neločljivo vezano sredstvo poštne prometa, je iznajdba prejšnjega stoletja. Sicer ima znamka nekaj predhodnic, a prave znamke to vendarle niso bile. Iznajdba znamke se pripisuje prav gotovo ne more biti brez pomena v narodno-vzgojnem oziru. Znamka pa more biti tudi reklamno sredstvo za industrijske izdelke, oziroma poljedelske in druge pridelke. Francija, Belgija, Danska, Italija itd. imajo ne sicer na znamkah samih, pač pa na priveskah, ki se znamk držijo, reklamne oglase, ki priporočajo motorje, pneumatike, likerje, časopise in še mnogo drugih stvari. Bolgarija pa je šla še dalje: na svojih znamkah ima narisane kokoši, sornico, jagodo, tobak, vrvice; vse to so pridelki, ki v narodnem gospodarstvu Bolgarije mnogo pomenijo. Marsikateri znamke kažejo prirodne lepote in so zato pospeševalke tujkega prometa. Izrazito turistična država — Švica, Liechtenstein, Monako itd. — imajo v tem smislu najlepše znamke. Včasih je znamka označevalka važnih dogodkov. Maja meseca bo pri nas kongres držav balkanskega sporazuma in ob tej priliki bodo izšle posebne znamke, ki naj poudarijo pomembnost povezanosti štirih balkanskih držav: Jugoslavije, Romunije, Grčije in Turčije. Največkrat pa so izdane znamke posrednice pri najrazličnejših dobroteljskih akcijah. Belgija izdaja leto za letom znamke Angležu Rowlandu Hillu. Mnogi pa mu odrekajo izumiteljsko slavo, češ da je prvi prišel na misel prilepljive poštne znamke škot James Chalmers. In še tretji se imenuje v tej zvezi, to je — Slovenec Lovrenc Košir, rojen leta 1810 v Sp. Luši v Šelški dolini. Košir, ki je bil poštni uradnik na Dunaju, je leta 1836 — torej dve leti prej, preden je izšla prva prilepljiva poštna znamka — predlagal avstrijski poštni upravi, naj preuredi poštno službo in uvede znamko. Predlog je bil pa zavržen, češ da je neizvedljiv. Tako je usoda naklonila zaslugi, da je izdelala prvo poštno znamko, Veliki Britaniji in slavo znamenja izumitelja Angležu R. Hillu.

Prva znamka, ki je izšla 1. maja 1840, je bila črne barve, zato so ji vedeli priimek črni pesek.

Angleži se napravili nova minska pelja ob zapadni norveški obali.

Kanceler Hitler je poslal knezu-camestniku Pavlu za 47. roistni dan brzotavno voščilo.

Za Binkošti

Peko

NOVI GROBOVI

m Umrli so: V Mojstrani lesni trgovec Armin Grad, v Skofji Loki vdova trgovca Tončka Košir roj. Juvan, v Ribnici na Dolenjskem 81 letni Jakob Oražem, v Selnici ob Dravi trgovec Ferdinand Jagrič, v Kamniku posestnik Anton Vedlin, v Rogaški Slatini Antonija Unverdorben roj. Fišer, v Laškem trgovec Osolin Josip, v Borovnici soproga veleposestnika Angela Majaron roj. Turšič, na Bledu Marija Tavžher roj. Jamšek, na Vrhniki ključavničar drž. železnice France Petkovšek. — V Ljubljani so odšli v večnost: učiteljica v p. Leopoldina Lauter, pisarniški ravnatelj banke Slavije v p. Jakob Avšič, zvanik drž. železnice v p. Franc Kastelec, učenka Stefka Molk, skupinovodja drž. železnice v p. Anton Knez, Metka Jereb roj. Levstek in Minka Lince roj. Debelak.

NAZVANILA

n Ble.L. Kmečka zveza na Bledu sporoča vsem kmetom in odjemalcem, da je zaradi občutne podražitve krmil (krmec) sklenila povišati cene mleku na 2,50 din od dne 15. maja dalje. — Kmečka zveza.

Slaboumna Angela Pušlar, stara 23 let, je odšla z doma in sedaj nihče ne ve, kje se nahaja. Postavo je precej velike, bolj suha, lase ima črne, kratko ostrizena. Na glavi ima rdečo ruto, obleko ima rjavo, črn predpasnik, rdečo volneno jopico, sive nogavice in rjave gojzarce. Kdor jo najde, bo dobil 1000 dinarjev nagrade. Pripelje naj jo Pušlarju Francu vas Škrjanec št. 5, p. Stična pri St. Vidu.

Zahtevajte v vsah javnih lokalin najboljši dnevnik »SLOVENEČ«!

Moštova esenca Mostin

Z naše smetno esenco Mostin si lahko vsakdo z našimi stroški pripravi izborna, obstojna in zdravo donnača pijača. Cena 1 stekla za 150 litrov din 20,—, po polti din 35,—, 2 steklenici po polti din 55,—, 3 steklenice po polti din 75,—.

Prodaja Gregorija Konec, Ljubljana, Židovska ul. 2.
Na deteli ob zahtevate Mostin pri vašem trgovcu ali zadrugi.

Prehite. Podpisani Modic Anton, posestnik iz Gilne štev. 3, p. Nova vas pri Raketu, preključujem in obklučujem vse kmetijske in kmetijske, ki sem jih urekel o Hren Joženi posestnikovi hčerki iz Gilne št. 5, p. Nova vas pri Raketu, in se ji zahvaljujem, da je obklopila 64 kmetijske talbe zoper sene. — Modic Anton, posestnik, Gilne št. 3, p. Nova vas pri Raketu.

Prostovoljna dražba

posestva v Trzinu, tik banovinske ceste, bo dne 13. maja 1940

ob 2 popoldne v Trzinu št. 61. — Posestvo sestoji iz hiše, gospodarskih poslopij, vrta, travnikov, njiv in gozdov, kar se proda skupno ali po posameznih parcelah. — Natančnejše talbe zoper sene. — Modic Anton, posestnik, Gilne št. 3, p. Nova vas pri Raketu.

Birmanska darila

po nizkih cenah pri

J. VILHAR, UPRAVNIK
LJUBLJANA, Sv. Petra c. 36.

Prehite. Podpisana Kuniš Ivana iz Ročice pri Bledu preključujem vse žaliive posede, ki sem jih rekla žez Ivano Oblak iz Ročice.
Ročica-Bled, 22. aprila 1942. Kuniš Ivana.

Bravine knjižice zaščitnih zavodov in vsake vrste vrednostne papirje kupujemo, proti takojšnemu plačilu
RUDOLF ZORE, Ljubljana
Gledališka ulica št. 12.

Prehite. Preključujem dz ta ni res kar ljudje govore o Ciki Fester. Zahvaljujem se ji, da je odstopila od pravde. — Janez Toman, Radovljica.

Slovenski dom

JE SAS CENSKI POPOLDNEVNIK, KI GA SVOJIN CITATELJEM TOPLO PRIPOROČAMO. IZHAJA VSAK DELAVNIK OB 12 IN STANE NESEČHO SANO 12 DINARJEV. ZA OBEGA, KI SI NE MORE NAROCITI »SLOVENSKE« JE »SLOVENSKI DOM« POPOLNO NADOMESTILO. PIŠITE NA DOPIŠNICO UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUBLJANO, NAJ VAM POŠLJE NEKAJ ŠTEVILK LISTA NA OGLED.

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrtica ali majhni prostor velja za enkrat 5 din. Narocniki »Domoljuba« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslovo, ozirno obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe. Pristojbina za male oglase se plačuje v naprej.

Velika izbira koles,
cene neverjetno nizke.
Bemec, Ljubljana, Dolenjska-cesta 5.

Neške obleke
perle in vsa oblačila po priznanih nizkih cenah si nabovite pri Preskerju - Sv. Petra ceste 14 - Ljubljana.

Hlapca
za vsa poljska dela sprejme Fr. Rode, mezar, Ljubljana-Moste.

Pašeno dekle
delavno, dobi dobro plačano službo na kmetiji izven Ljubljane. — Ponudbe na upr. »Domoljuba« pod »Zemlja« št. 4142.

Krpe od trikot perila
domačega platna in podobno, v večjih cenah, opranih kosih za poliranje kupaže po 10 din kg Bemec-Co, Kamnik.

Fige, slive in hruške
dobite pri tvrdki Fr. Pogačnik, d. z o. o. v Ljubljani, Tyrševa c. št. 33 (Javna skladišča).

1500 kg rženih škroplikov
proda Zagar J., Podrebr 4, Polhov gradec. Cena po dogovoru.

Trboveljski cement,
štorije, žico, žeblice, barvo ter specerjasko in manufakturno blago kupite najceneje pri Müllerju, Grosuplje.

Semenski krompir
200 kg - prodam, Slak Jože, vas Repe št. 17, p. Trebnje.

Pazar!
Kupim manjše ali srednje posestvo v Krškem ali v bližini Krškega. Ponudbe upravi »Domoljuba« P/Takoj plačam 4492.

Kupim posestvo
za 2 do 3 glav živine. Opis s ceno na naslov: Kos Franz, Gor. Zetina 2, p. Poljana.

Kupim posestvo,
hiše ali vilo, eno-, dvo- ali tristanovanjsko v Ljubljani ali okolici od 100 do 200.000 din, s hipoteko lahko tudi več. Ponudbe s natančnim popisom, po možnosti s sliko, je poslati upravi »Domoljuba« pod »100 tisoč« št. 4711. Posredujevalci izključeni.

Manjše posestvo
ki preredi eno ali dve govedi, kupim, najraje na Dolenjskem, Prévzajem tudi dolg. — Jerab Franc, Ravte 33 pri Logatcu.

Kupim hranil. knjižico
Kmečkoga posejli. doma v Ljubljani. Ponudbe s navedbo cene upravi Domoljuba pod »Gotovina« 4100.

Manjše posestvo
kupim: Cena približno 30.000 din. Naslov v upravi Domoljuba pod št. 4594.

Kovačkoga vajenca
sprejemem. Hrana, stanovanje v hiši. Kogovšek, Dravjle 195.

Pazar sodarji, mizarji!
Lepe hrastove plohe in deske ter mlatiinico prodam. — Skubic, Bervacc, p. Grosuplje.

Dekle
takoj sprejemem. Dravjle 232.

V bližini Ljubljane
prodam travnik 10.000 kv. metrov, parceliran na posamezna stavbišča od 500 do 900 m² po ceni 12 do 15 din. Ponudbe pošijite upravi »Domoljuba« pod št. »Varna nalozba« št. 4372.

Prodam lepo posestvo
blizu ceste, 15 minut od kolodvora Mokronog. Vse gospodarsko postopje je v lepem redu. — Jože Dragan, Gor. Jesenice št. 5, pošta št. Rupert pri Mokronogu.

Služkinja
za vsa kmečka dela sprejme Jože Dečman, Rašica 14, št. Vid nad Ljubljano.

Hlapca
za poljska dela sprejemem. — Lovšin, Radomlje.

Posestvo
blizu Ribnice ali Stare cerkve, varno pred poplavo, za rejo 4 do 5 glav živine, 4 do 5 prašček, z nekaj vrta in gozda, kupim. Ponudbe s ceno upravi »Domoljuba« pod »Posest« 4576.

2000 kg sena in slame
proda Zobjek Lojze, Zg. Hrušica št. 19 pri Ljubljani.

Iščem fanta
15 do 18 let, za kmečka dela. Gostilna Lovše Franc, Snebrje 25, p. Dev. Mar. v Polju.

Kmečkoga fanta
h konjem in kmečko dekle takoj sprejemem. Opekarna Sitar, Zgor. Stoka.

Hlapca
sprejme Ivan Oven, Dobrova 33 pri Ljubljani.

Služkinjo
za kmečka dela sprejemem. Narobe, Laverca št. 5 pri Ljubljani.

Kolarskega vajenca in pomočnika
sprejme takoj s vso oskrbo v hiši Dolene Jernej, kolar, Strazišče pri Kranju 125.

Služkinjo
na kmetijo in gostilno takoj sprejemem. Knaž, Rašica št. 2 nad Ljubljano.

Nagrebne spominke
stare prenavlja, zlate napise obnovi in cementne okvirje nudi. — Jozef J. Aljančič, B. 1, kamnosek, Prebčero 40, p. Kranj.

Mlajšjo služkinjo
za vsa kmečka dela sprejme Lenča Leopold, Ravle, p. Jesta pri Ljubljani.

Košilnico
v uporabljenem stanju proda L. Lešič, Ravlje, p. Jesica pri Ljubljani.

Vajenca
za mizarško obrt sprejemem. Menart Franc, št. Vid nad Ljubljano.

Iščem deło
kot poljska delavka. Naslov v upravi »Domoljuba« št. 4578.

Posestvo
za dve govedi in 12 do 20 mernikov posevne kupim na Dolenjskem. Bučar Jože, ribič, Stična.

Prodam sene in slamo,
dobro ohranjen krompirjev ospalnik ter izorač. V službo sprejemem kmečko dekle. — Vodnikova cesta št. 44, Ljubljana VII.

Gepelj prodaj
Franc Gregorc, Spod. Zadobrova, pošta Dev. Mar. v Polju.

Starejšo poljsko dekle
sprejemem. — Juvan, Srednje Gameljne 20.

Iščem dekle
pridno in zanesljivo, za kmečko deło. Ponudbe na naslov: Ivana Potočnik, Rečica 3, Bled II.

Elektrifikacija iz Mississippi. Med vsemi državi Amerike unije je iz Mississippi najmanj elektrike napeljana, kajti isto rabi komaj en odstotek izmed vseh hiš na deteli.

V gostilni Peter naroči pečenko. Pečenka pride na mizo, Peter jo povoha: »Surdile! Plačini prav služno: »Počkajte trenutki! Takoj bota odprt okno!«

Zahtevajte povsod naš list!

Kupujte pri tvrdkah, ki oglašajo v »Domoljubu«!

»Domoljuba« stane 33 din za celo leto, za izposojnino 60 din. — Depice in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnina, iskanje in reklame se opravja »Domoljuba«. — Oglasi se naročninarje po posameznem ceniku. — Vojniš uredništva in spravaz 44-04. Izdajatelj: dr. Gregorij J. Željko. — Urednik: Jože Kolišek. — Za Jugoslovanske tiskarne: Jozo Kromarčič.